

POLITIEGEWELD

TEGEN VLUCHTELINGEN EN MIGRANTEN
ONDERWEG IN BELGIË

EEN KWANTITATIEF EN KWALITATIEF ONDERZOEK

OKTOBER 2018

Edito	03
Samenvatting	04
Inleiding	06
Theoretisch kader	08
Methodologie	10
Resultaten	11
Beschrijving van de steekproef	11
Globale resultaten: indeling op basis van de aard van het geweld en de fases van de politieactie	12
Gevallen van geweld en afpersing tijdens arrestaties, identiteitscontroles en het transport naar een commissariaat	13
Gevallen van misbruik en mishandeling, voornamelijk tijdens fouilleringen en het nemen van vingerafdrukken	15
Illegale opsluiting in menonwaardige omstandigheden	19
Willekeurige en illegale inbeslagname van persoonlijke bezittingen na vrijlating	20
Illegale inbeslagname van geneesmiddelen, medisch materiaal en medische documenten, waardoor de toegang tot verzorging in het gedrang komt	22
FOCUS : minderjarigen	23
Impact op de gezondheid / De nefaste gevolgen voor de gezondheid van de sterke aanwezigheid van politieagenten en de herhaaldelijke arrestaties	26
Aanbevelingen	27

Edito

Geweld rapporteren is een morele verplichting. Maar wat eraan? Wat doen we, een keer het geweld op de tafel werd gelegd? Wat kunnen we de slachtoffers beloven? Kunnen we hen garanderen dat ze niet meer te maken zullen krijgen met geweld? Zullen ze erkend worden als slachtoffers?

Met dit rapport wil Dokters van de Wereld meedenken over oplossingen voor een probleem dat al jaren een realiteit is. Een verdoken realiteit die zich afspeelt in schmerzzone van wie clandestien leeft in dit land. Een realiteit die naar boven komt drijven op verloren momenten, als de verpleegkundige de bloeduitstortingen verzorgt van een Soedanese jongen en vraagt hoe die blauwe plekken er kwamen.

Voor de migranten en vluchtelingen is psychologisch en fysiek geweld een realiteit waar ze zichzelf 'en cours de route' naar Europa stapsgewijs mee verzoend hebben. Een verpletterende meerderheid werd doorheen hun reis geconfronteerd met fysiek en psychologisch geweld. Het idee om zich hiertegen te verzetten, komt niet langer bij hen op: ze gaan ervan uit dat ze de facto geen rechten hebben en zijn er intussen zelf van overtuigd dat ze als mens een quantité négligable zijn. Sowieso zijn ze over de hele lijn te bang om een klacht in te dienen: meer dan de helft van de mensen die aangaf geconfronteerd te zijn geweest met geweld was zelfs te bang om zijn verhaal anoniem te doen bij de onderzoeksteams van Dokters van de Wereld, laat staan dat ze zelf het initiatief durven nemen om een klacht in te dienen. Dit rapport is er dan ook in eerste instantie voor de transitmigranten zelf: met dit rapport willen we hen een stem geven. Ook aan zij die niet durven spreken.

Daarnaast willen we dat dit rapport leidt tot structurele veranderingen op het terrein. Het rapport bevat niet enkel vaststellingen, maar ook aanbevelingen en concrete oplossingen. Daarom is dit rapport ook bestemd voor politici op alle niveaus, het Comité P (het controleorgaan van de Politie), de federale en lokale politie zelf.

Dit rapport werd dan ook methodologische zorgvuldig opgebouwd: elke getuigenis werd afgetoetst volgens het protocol van Istanbul, artsen en onderzoekers werden opgeleid en de werkwijze en methodologie werd afgetoetst met Myria en het Comité P, 2 overheidsinstanties een cruciale rol spelen in het vinden een oplossing voor dit probleem.

Eén element willen we benadrukken : de verantwoordelijkheid van de overheid. Niet alleen de migranten, maar ook de lokale en federale politiediensten worden al maanden onder een onhoudbare druk gezet en zijn zelf de speelbal van een dure, zinloze en schadelijke jacht op migranten. Het politieke discours, zowel op federaal als lokaal niveau, heeft langzaam maar zeker geleid tot een erosie van de menselijkheid van migranten. Een discours dat uiteindelijk ook een impact heeft gehad op het gedrag van sommige politieagenten. De lokale politie heeft trouwens zelf een aantal keer dit probleem gesignaleerd aan hun minister, evenwel zonder succes. We delen dan ook het gevoel van de politie niet gehoord te worden en hopen dat hier met dit rapport verandering in komt.

Dit rapport onthult een realiteit die tot hiertoe verborgen bleef: een aanzienlijk deel van de transmigranten in ons land wordt geconfronteerd met buitensporig fysiek en psychologisch geweld. 1 op 3 van deze slachtoffers is bovendien minderjarig. Nu is het aan de autoriteiten, onze beleidsmakers, de verschillende commissariaten maar ook aan wij, de ngo's én de gewone burger om zich te beraadslagen: hoe ver kan land gaan met een beleid dat eenzijdig gericht is op repressie en ontrading? Hoe is het kunnen komen tot deze uitwassen? En vooral: hoe kunnen we er de komende tijd voor zorgen dat deze realiteit fictie wordt? De tijd is gekomen voor een fundamenteel moreel debat over hoe we omgaan met transmigratie in ons land.

Samenvatting

Al jaren wordt Dokters van de Wereld tijdens de consultaties voor vluchtelingen en migranten onderweg in ons land geconfronteerd met patiënten die getuigen over fysiek en psychisch geweld door de politie. Dit rapport wil het anekdotische karakter van de getuigenissen overstijgen en de omvang van deze tot hiertoe verborgen problematiek op een meer gestructureerde, gedetailleerde en kwantitatieve manier in kaart brengen.

Gedurende de maanden mei tot en met juli 2018 werd in de humanitaire hub bij 440 mensen gepeild naar ervaringen met geweld door de Belgische politie. Van de 440 bevroegde personen, verklaarde 25% geconfronteerd te zijn geweest met geweld door de Belgische politie. 53% of 59 personen gingen vervolgens akkoord om langdurig geïnterviewd te worden door middel van een semi-directieve vragenlijst. Na correcties eindigden we met een steekproef van 51 valide getuigenissen met een totaal van 101 fysieke of psychologische geweldplegingen.

KERNVASTSTELLINGEN- EN CIJFERS:

Bijna 60% van de respondenten verklaart geconfronteerd te zijn geweest met geweld op het terrein: slagen en verwondingen met handen, voeten of matrakken, vaak vergezeld door denigrerende en/of racistische uitlatingen. Meer dan de helft verklaart dat dit geweld werd toegediend op het moment dat zij reeds geïmmobiliseerd waren. 2 respondenten verklaren te zijn gebeten door politiehonden. 4 respondenten verklaren het slachtoffer te zijn van afpersing en diefstal van geld.

Het meeste geweld vond plaats op het commissariaat, voor de opsluiting in een cel. 66% van de gearresteerde respondenten verklaart op dat moment geconfronteerd te zijn geweest met psychologisch en fysiek geweld, met name tijdens naaktfouilleringen en de afname van vingerafdrukken.

→ **Arbitraire naaktfouilleringen** zijn illegaal. Een politieagent mag slechts overgaan tot naaktfouillering als er ernstige aanwijzingen en sterke vermoedens zijn dat de persoon in kwestie verboden middelen of voorwerpen bij zich draagt. Ondanks dit wettelijke kader werd **64% van de gearresteerde personen gedwongen tot een naaktfouillering, die in de grote meerderheid (72%) gepaard ging met vernederend gedrag, waarbij de naakte personen werden geslagen, uitgelachen of uitgescholden.** 7 personen verklaren dat ze met geweld tegen de muur werden geduwd terwijl een andere agent hun kledij en ondergoed met geweld uittrok. 4 naaktfouilleringen betroffen minderjarigen.

→ Elk van de **13 personen die weigerden een vingerafdruk te geven, werden (volgens de definitie van het Protocol van Istanboel) slachtoffer van marteling.** Hierbij werden volgende terugkerende tactieken vastgesteld: opsluiten in een 'fridge house' met enkel ondergoed, het gebruik van chantage, geweld en/of vernederend gedrag zoals spuwen en het toedienen van slagen.

Doorheen de bevragingen werd nota genomen **van geweld en/of aantasting van de waardigheid tijdens de opsluiting in de cel**, in strijd met de wet en het Protocol van Istanbul. **41% van de respondenten verklaart langer dan 15 uur geen voedsel of water te hebben gekregen. Daarnaast is er sprake van deprivatie van sanitaire voorzieningen (13%),** waarbij 1 respondent verklaart dat hij gedurende 48 uur zijn behoeftes in een emmer moest doen. Andere aantastingen van de waardigheid en menselijkheid in strijd met het Protocol van Istanbul betreffen slaapdeprivatie, het naakt of in ondergoed opsluiten in een cel, en zeer lage celtemperaturen.

Tenslotte wordt doorheen dit onderzoek heel regelmatig gewag gemaakt **confiscatie van bezittingen op het moment van de vrijlating.** 41% van de respondenten verklaart dat minstens één of meerdere bezittingen na confiscatie niet werden vrijgegeven. Hierbij gaat het voornamelijk over gsm's, treinbiljetten of geld.

FOCUS: MINDERJARIGEN

27% van de bevroagde personen was minderjarig op het moment van de bevraging. Elk van hen werd geconfronteerd met geweld door de politie. **Uit de getuigenissen blijkt dat minderjarigen op dezelfde manier worden behandeld als de volwassen respondenten in dit onderzoek:**

- 7 van de 14 jongeren werden met **geweld geslagen** of gebeten door honden tijdens arrestaties op het terrein
- 4 minderjarigen getuigen over een **grote mate van vernedering tijdens de naaktfouillering**. Bij 2 minderjarigen werd het ondergoed met geweld verwijderd.
- 4 **minderjarigen** verklaren geconfronteerd te zijn geweest met fysiek geweld (slagen toegediend met handen, voeten of matrakken) teneinde de vingerafdrukken te verkrijgen. 1 minderjarige werd binnen diezelfde context in een onderkoelde cel geplaatst met enkel ondergoed, bij 2 minderjarigen werden de vingerafdrukken met geweld afgenomen.
- 7 van de 14 **minderjarigen** werden tijdens de opsluiting in de cel voedsel ontzegd. Bij 3 minderjarigen werd het gebruik van de sanitaire voorzieningen ontzegd, 2 minderjarigen werden geconfronteerd met slaapdeprivatie.

101 GEWELDINCIDENTEN BIJ 51 PERSONNES

40 gevallen van fysiek geweld bij 33 personen

61 gevallen van psychologisch geweld bij 39 personen

1/3 VAN DE GEWELDINCIDENTEN BETROFFEN MINDERJARIGEN

DE GEWELDSINCIDENTEN VOLGENS FASE :

58% op het terrein (voor of tijdens arrestatie) ;

66% op het commissariaat, voor de opsluiting in cel

37% tijdens de opsluiting

31% tijdens de vrijlating

VORMEN VAN GEWELD

31% kreeg slagen op het terrein op moment dat ze al geïmmobiliseerd waren

64% onderging een **gedwongen naaktfouillering**
→ Bij 1 op 3 ging dit gepaard met **fysiek geweld en vernederingen**

41% werd tijdens opsluiting in cel **geconfronteerd met voedseldeprivatie**

Inleiding

Sinds 2015 is het Brusselse Maximiliaanpark, vlak bij de Dienst Vreemdelingenzaken, voor veel 'transmigranten' die door België reizen een plek geworden om even op adem te komen. De mannen, vrouwen en kinderen die hopen op een beter leven in Groot-Brittannië, krijgen doorgaans te maken met heel onzekere en zelfs gevaarlijke toestanden. Tijdens de verschillende fases van de migratieprocedure worden ze aan diverse risico's blootgesteld: mensensmokkelaars, de oversteek van de Middellandse Zee, een uitputtende reis ... De moeilijke omstandigheden onderweg hebben een grote invloed op hun fysieke en geestelijke gezondheid. Door deze herhaaldelijke trauma's zijn de migranten des te kwetsbaarder. Ze leven constant in angst voor mishandeling en zijn bang dat ze ontdekt zouden worden.

Door een gebrek aan middelen en juridische bescherming zijn de transmigranten bijzonder kwetsbaar. Ze lopen dan ook het risico om het slachtoffer te worden van schendingen van de rechten van de mens. Vooral de situatie van vrouwen en kinderen is bijzonder zorgwekkend, want zij worden meer blootgesteld aan seksueel geweld en mensenhandel. Ondanks de grote inzet van burgers en ngo's blijven die kwetsbaarheden standhouden als de transmigranten niets anders kunnen dan onderduiken. Dokters van de Wereld vindt dat de overheid meer inspanningen moet leveren om die kwetsbare bevolkingsgroepen te beschermen.

Er zijn te weinig opvangstructuren. Daarom probeert Dokters van de Wereld sinds 2015 met verpleegkundige teams een menselijker antwoord te bieden op de precare leefomstandigheden in het park. In september 2017 bundelden zeven organisaties, waaronder ook Dokters van de Wereld, de krachten voor de oprichting van een Humanitaire Hub in het Brusselse Noordstation. Migrant kunnen er terecht voor verschillende diensten, zoals medische consultaties, psychologische bijstand, sociaal-juridisch advies, hulp voor het herstel van de familiale banden en de distributie van kledij. Dit humanitaire project biedt echter maar een gedeeltelijke, tijdelijke oplossing ten opzichte van het repressieve afschrikkingsbeleid van de federale overheid.

Sinds het begin van de activiteiten kreeg de hub dagelijks gemiddeld 200 personen over de vloer. Dokters van de Wereld staat in voor de gezondheidszorg en biedt medische consultaties, zwangerschapsbegeleiding, opsporing van besmettelijke ziekten, vaccinaties en geneesmiddelen. De organisatie zet zich ook in voor de toegang tot het recht op dringende medische hulp en doorverwijzingen naar de gespecialiseerde gezondheidsdiensten. Dokters van de Wereld is bovendien actief in andere Belgische steden, zoals Oostende en Zeebrugge, waar heel wat migranten op consultatie komen.

Tijdens de medische consultaties komen geweld en precare leefomstandigheden naar voren als de voornaamste redenen voor de medische klachten: trauma's aan gewrichten, bloeduitstortingen, open wonden, stressgerelateerde aandoeningen, slapeloosheid, luchtwegeninfecties ... Sinds vorige zomer brengen de teams van Dokters van de Wereld geregeld verslag uit over getuigenissen van geweldpleging en intimidatie door de politie ten aanzien van migranten.

Er worden effectief regelmatig politieacties gevoerd om de migranten in het Maximiliaanpark of in de omgeving van het Noordstation te verjagen. De aanwezigheid van de politie en de arrestaties in het Maximiliaanpark en het Noordstation zijn sinds eind april 2018 sterk toegenomen. Mensen zonder papieren worden er steeds vaker verjaagd zonder dat hun enige hulp wordt aangeboden. Daardoor is ook het dagelijkse bezoek aan de Humanitaire Hub tussen april en mei met gemiddeld 35 % gedaald. Meer nog, tijdens een week met talrijke politieacties zakte het aantal bezoekers met maar liefst 60 %. En dat terwijl de Humanitaire Hub voor de transmigranten in België net een plaats is die voor een ommekeer kan zorgen.

De geweldplegingen die ons overigens werden gemeld, vonden plaats in verschillende Belgische regio's. Het waren dus geen eenmalige voorvallen. **Het geweld tegen migranten gebeurt binnen een context waarin het heersende discours vandaag leidt tot stigmatisering, ontmenselijking en een toenemende criminalisering van migranten. De termen 'illegaal' of 'crimineel' worden regelmatig gebruikt in gesprekken over vreemdelingen zonder papieren.** Net als de staatssecretaris voor Asiel en Migratie worden de politiek verantwoordelijken regelmatig bekritiseerd voor hun uitspraken over immigratie (1). Begin 2018 liepen de spanningen rond het debat van de opvang van migranten in België hoog op door de Soedan- (2) en de Mawda-zaak (3).

In december 2017 en januari 2018 stelde DvdW twee persberichten op om de overheid en het grote publiek te waarschuwen voor het probleem van politiegeweld tegen migranten. De overheid nam hier echter geen duidelijk standpunt over in.

Daarom besloot Dokters van de Wereld nog een stap verder te gaan en tussen mei en juli 2018 nog meer getuigenissen te verzamelen in de Humanitaire Hub. **Dit rapport moet de realiteit van politieacties ten aanzien van transmigranten in België analyseren en evalueren hoe omvangrijk de problematiek is van het politiegeweld dat ze ondergaan.** De door de migranten gerapporteerde geweldplegingen worden geanalyseerd op basis van de principes van het Istanbul Protocol, dat bestaat uit een objectief en internationaal erkend analyseschema op het vlak van marteling en geweld. **Met dit rapport wil Dokters van de Wereld de aandacht vestigen op de realiteit van politiegeweld tegen migranten en ervoor zorgen dat het migratiebeleid opnieuw ter discussie wordt gesteld.**

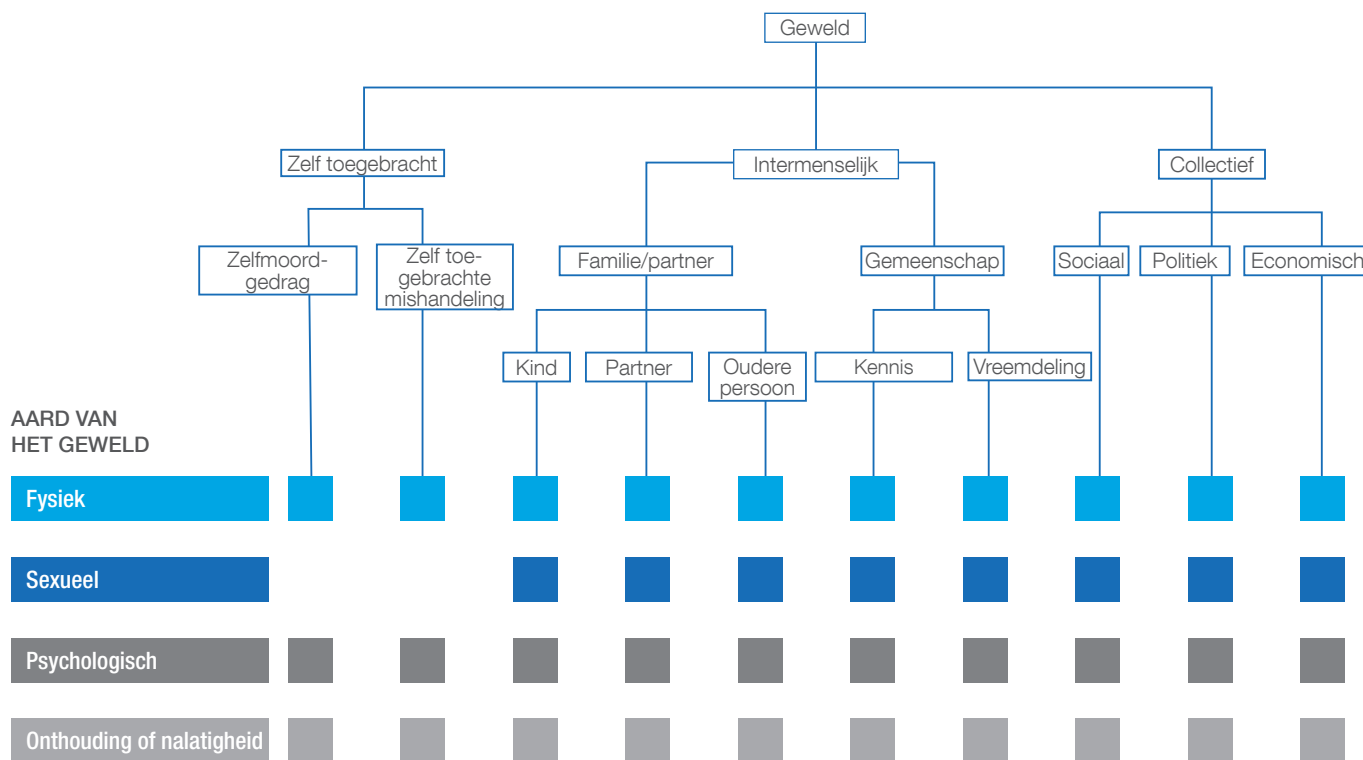
Theoretisch kader

TYOLOGIE VAN GEWELD VOLGENS DE WHO

In haar *Wereldrapport over Geweld en Gezondheid* (gepubliceerd in 2002) definieert de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) geweld als volgt: *“De bedreiging of het intentionele gebruik van fysieke kracht of macht tegen zichzelf of een ander persoon, of tegen een groep of gemeenschap die (mogelijk) aanleiding geeft tot een trauma, een sterfgeval, psychologische schade, onderontwikkeling of onvermogen.”* [vrije vertaling]

In het rapport stelt de WHO de typologie voor van de volgende vormen van geweld:

In het rapport stelt de WHO de typologie voor van de volgende vormen van geweld:

Volgens deze typologie vallen de door dit onderzoek belichte geweldplegingen onder de categorie collectief geweld, politiek geweld en geweld van fysieke en psychologische aard.

Collectief geweld wordt gedefinieerd als: *“Het instrumentale gebruik van geweld door personen die zich identificeren als leden van een groep, ongeacht of die groep van tijdelijke of meer permanente aard is, tegen een groep van personen, voor politieke, economische of sociale doeleinden.”* [vrije vertaling]

In dit geval gebruiken bepaalde politieagenten geweld tegen transmigranten. Het spreekt vanzelf dat politieagenten een dominante positie hebben ten opzichte van migranten. Deze bijzonder kwetsbare en bijna onzichtbare groep kan niet of nauwelijks weerstand bieden tegen het politiegeweld, want ze lopen het risico om gearresteerd te worden door diezelfde politieagenten wier acties ze proberen aan de kaak te stellen.

HET ISTANBUL PROTOCOL

Het Istanbul Protocol definieert marteling als volgt:

*“Iedere handeling waardoor opzettelijk hevige pijn of hevig leed, lichamelijk dan wel geestelijk, wordt toegebracht aan een persoon met zulke oogmerken als om van hem [...] inlichtingen of een bekentenis te verkrijgen, hem te bestraffen [...], te intimideren of ergens toe te dwingen dan wel om enigerlei reden gebaseerd op discriminatie van welke aard ook, **wanneer zulke pijn of zulk leed wordt toegebracht door of op aanstichten van dan wel met de instemming of het gedogen van een overheidsfunctionaris of andere persoon die in een officiële hoedanigheid handelt.**”*

WETTELIJK KADER

- Art. 3 EHRM (Europees Hof voor de Rechten van de Mens)
“Niemand mag worden onderworpen aan foltering noch aan onmenselijke of vernederende behandelingen.”
- Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens stelt dat *“Wanneer een persoon ... wordt geconfronteerd gezagsdragers, en het gebruik van fysiek geweld tegen hem of haar niet noodzakelijk wordt geacht door zijn gedrag, dit de menselijke waardigheid ondermijnt en in beginsel een schending vormt van het recht dat door artikel 3 wordt gewaarborgd.”* (Arrest Bouyid-België, 28 september 2015, §88)
- Artikel 417ter van het Strafwetboek stelt dat *“Een politieambtenaar die een persoon aan foltering onderwerpt, wordt gestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar.”*
- Artikel 37 van de wet op het politieambt van 5 augustus 1992:
“Bij het vervullen van zijn opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie kan elke politieambtenaar, rekening houdend met de risico's die zulks meebrengt, geweld gebruiken om een wettig doel na te streven dat niet op een andere wijze kan worden bereikt.

Elk gebruik van geweld moet redelijk zijn en in verhouding tot het nagestreefde doel.

Aan elk gebruik van geweld gaat een waarschuwing vooraf, tenzij dit gebruik daardoor onwerkzaam zou worden.”
- Geen enkele wettekst rechtvaardigt het gebruik van psychologisch geweld, psychologische en/of fysieke druk. Met andere woorden, marteling is bij wet verboden.
- *“De politieambtenaren dragen te allen tijde en in alle omstandigheden bij tot de bescherming van de medeburgers en tot de bijstand die deze laatsten mogen verwachten.”* Dit impliceert dat als politieagenten getuige zijn van een illegale handeling van een van hun collega's, ze het slachtoffer moeten beschermen (Wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst - art. 123) en de schuldige moeten aangeven (Wetboek van Strafvordering - art. 29; Wet van 18 juli 1991, art. 26; Deontologische code van de politiediensten, art. 13).
- Een politieagent riskeert tot twee jaar gevangenisstraf en een geldboete in geval van ontorende behandeling of belaging. Die straf wordt verdubbeld indien de kwetsbaarheid van de persoon die ontorend behandeld wordt, duidelijk of bekend was voor de dader. (Strafwetboek art. 417 quinquies en 442 bis)

Methodologie

DOELPUBLIEK

Het onderzoek werd gevoerd bij begunstigden van de Humanitaire Hub in het Noordstation, waar een grote meerderheid van de 'transmigranten' doorreizen. **Tussen mei en juli 2018 hebben twee enquêteurs van Dokters van de Wereld 440 personen bevraagd om te weten of ze al dan niet met geweld behandeld werden door Belgische politieagenten.** De gesprekken namen 29 halve dagen in beslag. In de wachtzaal van de hub werden 200 personen bevraagd en tijdens de medische consultaties voor orthopedisch-traumatologische pijn werden 220 personen bevraagd.

De medische en niet-medische teams van de hub werden gesensibiliseerd om tijdens de consultaties symptomen van geweld op te sporen. Wanneer begunstigden verklaarden dat ze het slachtoffer werden van politiegeweld, kregen ze meer uitleg over het doel van het onderzoek en de inzameling van anonieme getuigenissen. **Vervolgens werd hun een persoonlijk gesprek voorgesteld, al dan niet in het gezelschap van een tolk (Arabisch, Amharisch, Tigrinya).** De gesprekken werden telkens geleid door een van de twee enquêteurs van Dokters van de Wereld, in een ruimte waar ze vertrouwelijk konden praten. De personen die wilden getuigen, kregen geen voordelen aangeboden.

TYPE ONDERZOEK EN TOOLS VOOR GEGEVENSINZAMELING

Het gaat om een gemengd onderzoek (quali en quanti) op basis van een vragenlijst met zowel open als gesloten vragen. Het was de bedoeling om personen vrijuit te laten spreken, maar wel dezelfde vragen te stellen aan alle respondenten om eventuele tendensen op het vlak van geweldpleging te kunnen opsporen. Dankzij de halfopen vragenlijst konden de geïnterviewden zich binnen een afgelijnd kader uitdrukken.

INDELING OP BASIS VAN DE AARD VAN HET GEWELD EN DE FASES VAN DE POLITIEACTIE

De geweldplegingen die we hebben genoteerd, zijn illegaal en in strijd met artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Al die vormen van geweld hebben een niet te verwaarlozen impact op de fysieke en/of psychologische gezondheid van migranten.

In het kader van het onderzoek werden de geweldplegingen of

gewelddadige incidenten volgens hun aard ingedeeld in twee categorieën: fysiek geweld en psychologisch geweld.

Onder fysiek geweld verstaan we vuistslagen, schoppen, wapenstokslagen enz. door politieagenten, handelingen zoals vingers omdraaien, op gevoelige plekken op het lichaam duwen of bijtewonden van politiehonden.

De handelingen van psychologisch geweld die in het rapport vermeld worden, zijn:

- afpersing op het terrein (zonder fysiek geweld);
- ontkleding onder dwang tijdens fouilleringen of wanneer die fouilleringen als vernederend worden beschouwd;
- chantage en vasthouden van de vingers van een persoon om digitale vingerafdrukken te nemen;
- opsluiting van personen in een cel waar de temperatuur opzettelijk laag gehouden wordt door middel van een airconditioning om hen te verplichten hun digitale vingerafdrukken te geven;
- onthouding van voedsel, water, slaap en sanitaire voorzieningen tijdens de opsluiting in het commissariaat;
- inbeslagname van persoonlijke bezittingen (gsm, treinticket, documenten, geld, juwelen ...) en geneesmiddelen, zowel op het terrein als bij de vrijlating.

De geweldplegingen die ons werden gemeld, gaan vaak gepaard met intimidatie en/of bedreigingen en/of beledigingen. Die laatste werden niet als gewelddadig incident genoteerd. De pijn ten gevolge van te strakke handboeien of personen die zeiden dat ze het heel koud hadden in hun cel, werden ook niet als geweldpleging opgetekend.

Op aanbeveling van het Comité P, en om beter te begrijpen in welke omstandigheden en waarom de geweldplegingen plaatsvonden, werden de politieacties in 5 fases ingedeeld:

Fase 1	Politieactie, controle en arrestatie op het terrein
Fase 2	Transport naar het commissariaat
Fase 3	In het commissariaat vóór de opsluiting
Fase 4	In het commissariaat tijdens de opsluiting
Fase 5	Het moment van de vrijlating

Dankzij die indeling in verschillende fases was het mogelijk om per getuigenis meerdere geweldplegingen of gewelddadige incidenten te identificeren. Het geweld varieert naargelang de fase en wordt door verschillende politieagenten gepleegd. Zo verzamelden we 51 getuigenissen voor in totaal 101 gewelddadige incidenten.

Van de gesprekken met de geïnterviewden werden er 13 door onze artsen in de Humanitaire Hub aangevuld met medisch-juridische vaststellingen van slagen en verwondingen. Die vaststellingen konden enkel gedaan worden wanneer de begunstigen het slachtoffer waren geweest van fysiek geweld en nog zichtbare letsels vertoonden. Onze artsen redigeerden hun vaststellingen op basis van het Istanbul Protocol.

BEPERKINGEN

De resultaten van dit onderzoek zijn in geen geval representatief voor alle transmigranten in België, waarvoor geen enkele demografische studie bestaat.

Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd, zowel in de Humanitaire Hub als in ons onderzoek. Ze vertegenwoordigen 5 % van de patiënten tijdens de consultaties in januari en 12 % in juli. De stijging is te danken aan de organisatie van een 'vroedvrouw-permanentie'. We konden slechts 4 patiëntes bevragen en geen van hen verklaarde politiegeweld te hebben ondergaan.

47% van de bevroegde personen die verklaarden het slachtoffer te zijn geweest van politiegeweld, weigerde te getuigen. De redenen daarvoor zijn onder meer angst voor vergelding door de politie, het feit dat ze andere prioriteiten hebben of omdat ze het nut van dit soort onderzoek niet begrijpen.

Hoewel de resultaten van dit onderzoek niet representatief zijn voor de hele migrantenbevolking, is politiegeweld voor de transmigranten wel degelijk een realiteit.

Resultaten van het onderzoek

BESCHRIJVING VAN DE STEEKPROEF

Van de 440 personen werd 25 % naar eigen zeggen slachtoffer van politiegeweld in België (110 personen). 47 % van hen wilde echter niet getuigen. We hebben 59 getuigenissen verzameld, waarvan er echter 8 ongeldig waren omdat ze niet onder de noemer politiegeweld passen. Zo vloeien de resultaten van het onderzoek voort uit 51 getuigenissen over politiemisbruik en -geweld.

STEEKPROEF (N=51)

GESLACHT	man	51	100%
	vrouw	0	0%
LEEFTIJD	tussen 11 en 17 jaar	14	27,5%
	> 18 jaar	31	60,8%
	leeftijd onbekend	6	11,7%
	Totaal	51	100%
NATIONALITEIT	Soudan	7	13,7%
	Ethiopië	9	17,6%
	Eritrea	8	15,7%
	Libië	3	5,8%
	Egypte	4	7,8%
	Marokko	3	5,8%
	Afghanistan	1	1,9%
	Syrië	1	1,9%
	Nationaliteit onbekend	15	29,4%
Totaal	51	100%	

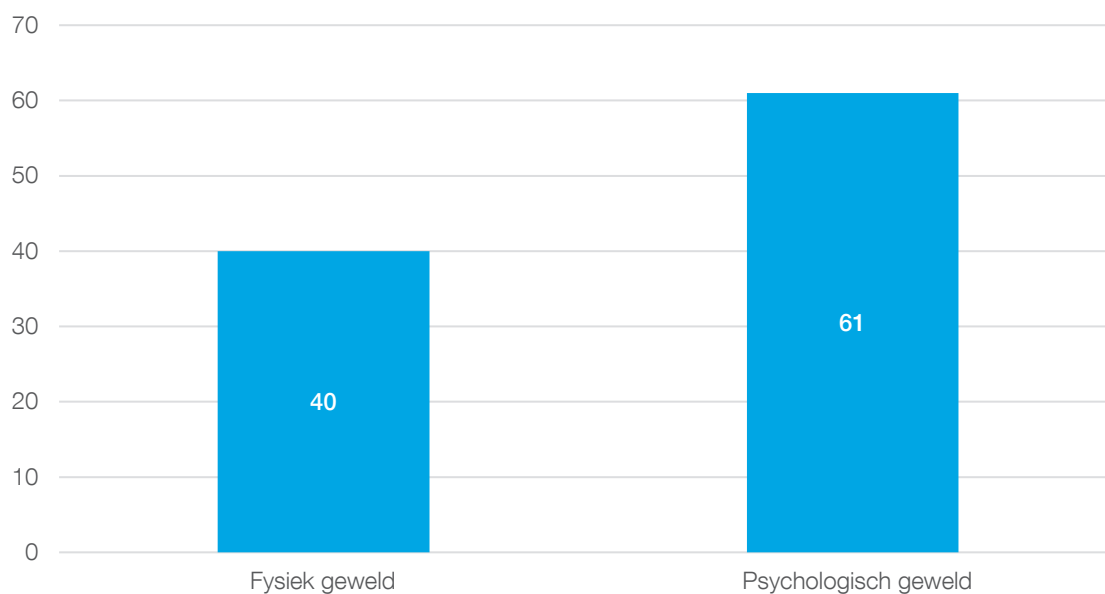
Globale Resultaten: Indeling op basis van de aard van het geweld en de de fases van de politieactie

Op een totaal van 101 gewelddadige incidenten ondergaan door 51 personen, identificeerden we:

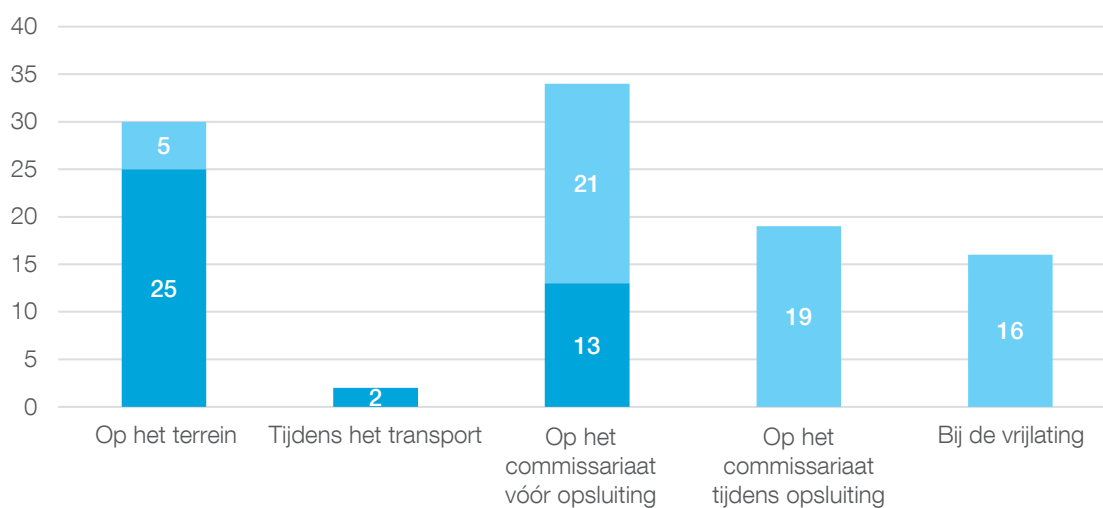
→ 40 daden van fysiek geweld, ondergaan door 33 personen

→ 61 daden van psychologisch geweld, ondergaan door 39 personen

Indeling van geweldplegingen volgens hun aard (n=101)

Indeling van geweldplegingen volgens hun aard en de fases van politieacties (n=101)

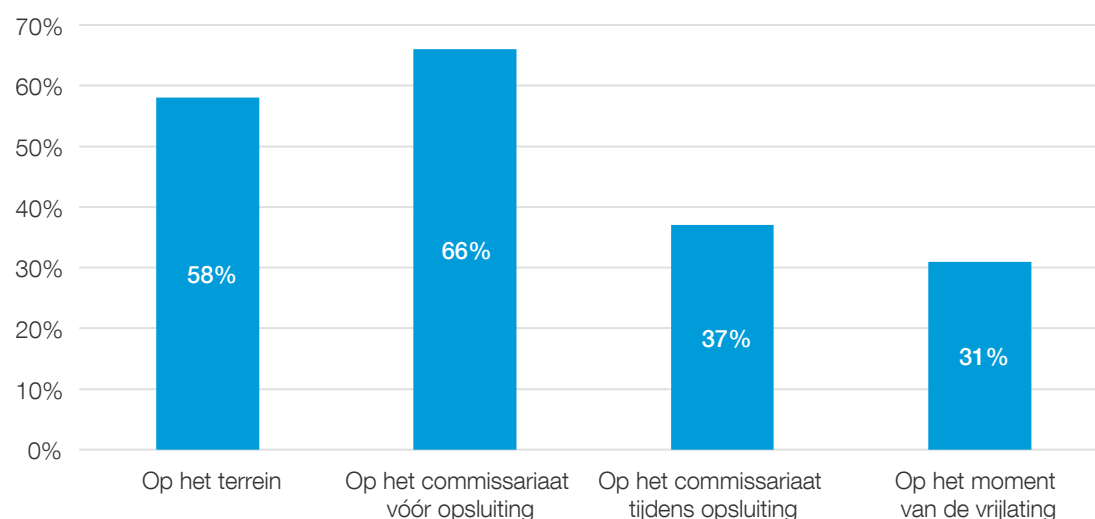
Van de 101 gewelddadige incidenten die ons werden gemeld, vonden er 30 plaats op het terrein tijdens een controle of arrestatie: 25 gevallen van fysiek geweld en 5 gevallen van psychologisch geweld (vooral afpersing). 2 gevallen vonden plaats tijdens het transport naar het commissariaat.

53 voorvallen gebeurden in een commissariaat: 34 vóór de opsluiting, voornamelijk fysiek geweld en psychologische druk tijdens het naakt fouilleren of de afname van vingerafdrukken. 19 incidenten vonden plaats tijdens de opsluiting en stemden

overeen met onmenselijke en vernederende onthoudingen en opsluitingsomstandigheden (ontzegging van water, voedsel, sanitaire voorzieningen en slaap, zintuiglijke stress en blootstelling aan de koude ...).

De 16 gevallen van psychologisch geweld tijdens de fase 'vrijlating' stemmen overeen met de inbeslagname van persoonlijke bezittingen (gsm, geld, treinticket enz.), die niet worden teruggegeven wanneer de personen het commissariaat mogen verlaten.

Aandeel van personen die politiegeweld moesten ondergaan per politieactiefase (n=51)

Van de 51 bevraagde personen onderging 58 % geweld op het terrein. 66 % was het slachtoffer van geweld in een commissariaat vóór de opsluiting, 37 % tijdens de opsluiting en 31 % kreeg persoonlijke bezittingen niet terug op het moment van hun vrijlating.

GEVALLEN VAN GEWELD EN AFPERSING TIJDENS ARRESTATIES, IDENTITEITSCONTROLES EN HET TRANSPORT NAAR EEN COMMISSARIAAT

Vanaf het moment dat politieagenten geweld gebruiken zoals vermeld in het kader opgelegd door de Wet op het Politieambt, (zie legaal kader), zijn ze in principe schuldig aan marteling of onmenselijke, vernederende behandeling (op basis van de ernst van het geweld) en worden ze dus een veroordeelbare dader.

30 personen verklaren het slachtoffer te zijn geweest van geweld op het terrein. **25 personen verklaarden dat ze**

geslagen werden en **16** van hen verklaarden spontaan dat ze blootgesteld werden aan geweld terwijl ze al geïmmobiliseerd waren of geen enkele weerstand boden. De getuigen maken vooral gewag van vuistslagen, trappen en wapenstokslagen, vaak in combinatie met racistische beledigingen, bedreigingen en intimidatie. Bovendien hebben 2 personen op verschillende momenten verklaard dat ze door een politiehond gebeten werden. De bijtewonden werden vastgesteld door een arts van de hub.

Getuigenis van geweld tijdens het transport

Témoignage de violence lors du transport

"Ik was in Zeebrugge, in een park vlak bij de kerk. Er kwamen politieagenten te paard aan. Een van de agenten was heel agressief en dreigde dat hij me zou doden als ik iets zou doen. Ik antwoordde dat ik niet bang was om te sterven. Hij legde zijn hand op zijn wapen en zei: 'Sla mij en we zien wel wat er dan gebeurt.' Ik ben er niet op ingegaan en hij deed me heel strakke handboeien aan. Daarna nam hij me mee naar de politiewagen. Hij zei dat ik eigenlijk zelfs geen kogel verdiende en sloeg mij. Er waren meerdere agenten die me met de vuist in het gezicht sloegen, ter hoogte van mijn mond. Daarna hebben ze me gedwongen om tijdens het hele traject naar het commissariaat met mijn hoofd tussen mijn benen te blijven zitten, met mijn handen geboid op mijn rug." » Libiër van 29 jaar

Fragmenten van getuigenissen ter illustratie van het geweld dat politieagenten gebruikten tijdens een arrestatie:

"Ik wilde vluchten, maar ze haalden me in en smakten me tegen de grond. Ik probeerde niet terug te vechten, maar ze sloegen me in mijn zij en op mijn rug met de wapenstok. Ze schopten ook verschillende keren met hun knieën. Ik heb veel pijn in mijn zij, ik kan mijn arm niet meer opheffen en het doet pijn om te ademen." Jonge Marokkaan (leeftijd onbekend)

"We wandelden van het Kruidtuinpark naar het centrum van de stad. We kruisten politieagenten die onmiddellijk heel agressief waren. Ze wonden zich op en hebben me geslagen met de vuisten en hun wapenstok en geschopt, eerst op straat en daarna ook in de politiewagen. Alles ging heel snel, ze gebruikten veel geweld, ze sloegen me overal, ik begreep niet wat er gebeurde. Ik ben het bewustzijn verloren en werd wakker in een cel in mijn ondergoed met de airconditioning op volle toeren. Het was heel koud. Ik had overal verwondingen, mijn hele lichaam deed pijn. Ik zal die dag nooit vergeten." Jongeman van 20 jaar (nationaliteit onbekend)

"We zaten met 12 in een vrachtwagen. De politieagenten waren ongeveer met 10 en begonnen ons te slaan zodat we zouden uitstappen. De agent die mij sloeg, was bovendien geënerveerd omdat hij er niet in slaagde zijn wapenstok uit te klappen. Hij heeft me minstens 7 keer met het uiteinde van zijn wapenstok geslagen en schopte me in mijn dij."

Egyptenaar, 25 jaar. Een van onze artsen stelde tal van hematomen vast ter hoogte van zijn zij en quadriceps.

Een jonge Soedanees, 20 jaar, getuigde dat hij door agenten van Securail werd mishandeld, in aanwezigheid van de politie, in het station Brussel-Zuid, hoewel hij naar eigen zeggen

Daarna nam hij me mee naar de politiewagen. Hij zei dat ik eigenlijk zelfs geen kogel verdiende en sloeg mij. Er waren meerdere agenten die me met de vuist in het gezicht sloegen, ter hoogte van mijn mond.

geen weerstand bood tijdens de arrestatie: "Ze hielden me aan in het station Brussel-Zuid, namen me mee naar een kleine ruimte en fouilleerden me. Er waren twee politieagenten bij. In plaats van me te vragen om mijn benen te spreiden, sloegen ze heel hard op mijn benen. Ik zei hen dat ik mijn benen wel zou spreiden als ze me dat vroegen. Vervolgens hielden de twee agenten elk een arm vast en verdraaiden ze aan elk hand een vinger. Dat deed erg veel pijn. Een van de agenten ging zelfs nog verder en verdraaide mijn vinger heel traag, altijd maar verder en verder. De pijn was verschrikkelijk. Ik riep en smeekte hem om te stoppen, maar hij stopte niet. Ik begreep niet waarom ze dat deden. Ik had niets misdaan en ik vocht niet terug." Een van onze artsen stelde een ontwrichting vast van een vingerkootje

Een Marokkaanse jongeman vertelde dat hij op minder dan vijf centimeter van zijn ogen met traangas belaagd werd terwijl hij al geïmmobiliseerd was. Toen hij aankwam op het commissariaat waren zijn ogen gezwollen en moest de politie hem naar het ziekenhuis brengen: "Ik was in Brussel-Noord, ik sliep op straat, niet altijd op dezelfde plaats. Op een avond liep ik een vriend tegen het lijf die ik in Parijs had leren kennen. Hij ging iets te eten te kopen en ik wachtte op hem. Toen hij terugkwam, zag ik dat drie personen in burger hem volgden. Plots hielden ze hem tegen en begonnen ze hem zonder reden te slaan. Ik ging hem verdedigen en een van de drie sloeg me, gooide me op de grond en bleef me slaan. Daarna hebben ze me geïmmobiliseerd, een van hen drukte op mijn nek, de andere stond op mijn voeten. Pas dan zeiden ze dat ze van de politie waren. Ik had het nog niet begrepen en was erg bang. Ik begon te roepen en beledigde hen in het Arabisch. Een van de politieagenten begreep wat ik zei en ze spoten traangas in mijn ogen vanop 5 centimeter afstand. [...] Mijn oog zwol steeds meer op door het traangas. Op een bepaald moment maakten sommige politieagenten zich zorgen en hebben ze me naar het ziekenhuis gestuurd om te controleren of alles in orde was."

Marokkaan, 23 jaar

Hij heeft me minstens 7 keer met het uiteinde van zijn wapenstok geslagen en schopte me in mijn dij.

Van de 39 personen die gearresteerd werden, maakten 14 personen (36 %) tijdens onze gesprekken gewag van te strakke handboeien en in slechts 1 geval gingen de

politieagenten ermee akkoord om ze losser te maken. Een van onze patiënten, een man van 27 jaar waarvan we de nationaliteit niet kennen, vertoont hyposensibiliteit aan de rechterduim door het gebruik van langdurig strakke handboeien. Hoewel hij klaagde over de pijn, maakten de politieagenten die hem hadden gearresteerd, zijn handboeien niet losser.

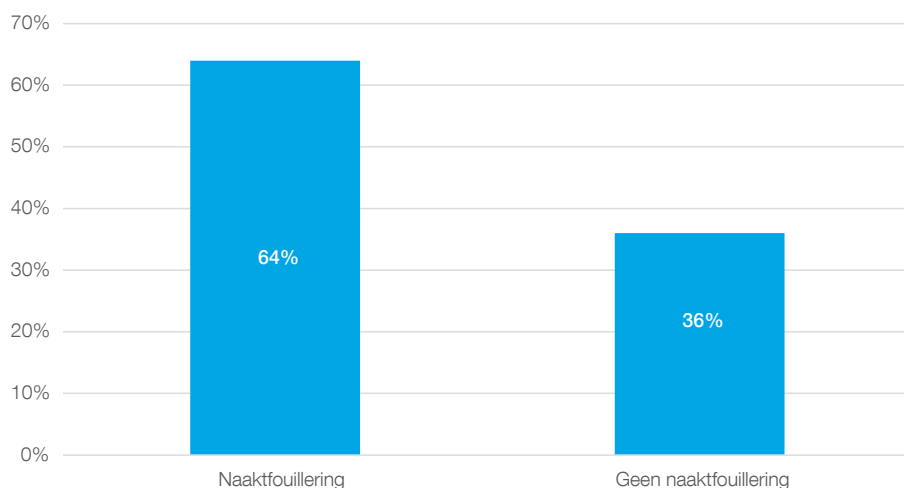
4 personen getuigden dat ze het slachtoffer waren van afpersing door politieagenten, die hun geld in beslag namen en hen bedreigden. Een van die personen is een minderjarige.

“Op een dag, rond 2 of 3 uur ‘s nachts, verstopten we ons in een bos en wachtten we op vrachtwagens op een parking vlakbij, toen 2 politiewagens aankwamen met 6 politieagenten, onder wie 1 vrouw. Mijn twee vrienden konden vluchten. De politieagenten hebben mijn tas onderzocht en vonden mijn geld (+/- 700 euro). Ze dwongen me om in een van de wagens te gaan zitten en reden ongeveer 1,5 uurrond. Maar ze brachten me niet naar een commissariaat. Ze reden naar het midden van een bos (in het midden van de nacht) en lieten me uit het voertuig stappen. Daar haalden ze hun wapen boven en zeiden ze dat ik moest ophoepelen. Ze hadden al mijn spullen bijgehouden, dus vroeg ik om ze me terug te geven. Een van de politieagenten richtte zijn wapen op mijn gezicht en zei (in het Engels) ‘Loop snel weg of we vermoorden je’. Dus ben ik gevlucht. Pas na 5 uur heb ik een dorp gevonden waar een station was.”
Soedanees, 23 jaar

Een van de agenten ging zelfs nog verder en verdraaide mijn vinger heel traag, altijd maar verder en verder. De pijn was verschrikkelijk. Ik riep en smeekte hem om te stoppen, maar hij stopte niet...

GEVALLEN VAN MISBRUIK EN MISHANDELING, VOORNAMELIJK TIJDENS FOUILLERINGEN EN HET NEMEN VAN VINGERAFDRUKKEN

Aandeel van gearresteerde personen die verklaarden een naaktfouillering te hebben ondergaan (n=39)

Vóór ze iemand in een cel opsluiten, mogen politieagenten een veiligheids- en naaktfouillering uitvoeren “om zich ervan te vergewissen dat een persoon geen wapen draagt of enig voorwerp dat gevaarlijk is voor zichzelf of anderen” (Wet op het Politieambt, art. 28). Tijdens die fouillering moet de persoon

zich volledig uitkleden, zich omdraaien, vooroverbuigen en verschillende keren door de knieën buigen. Systematische naaktfouilleringen zijn echter illegaal. **Politieagenten mogen enkel naaktfouilleringen uitvoeren om te controleren of iemand toevallig geen verboden middelen op het lichaam draagt,**

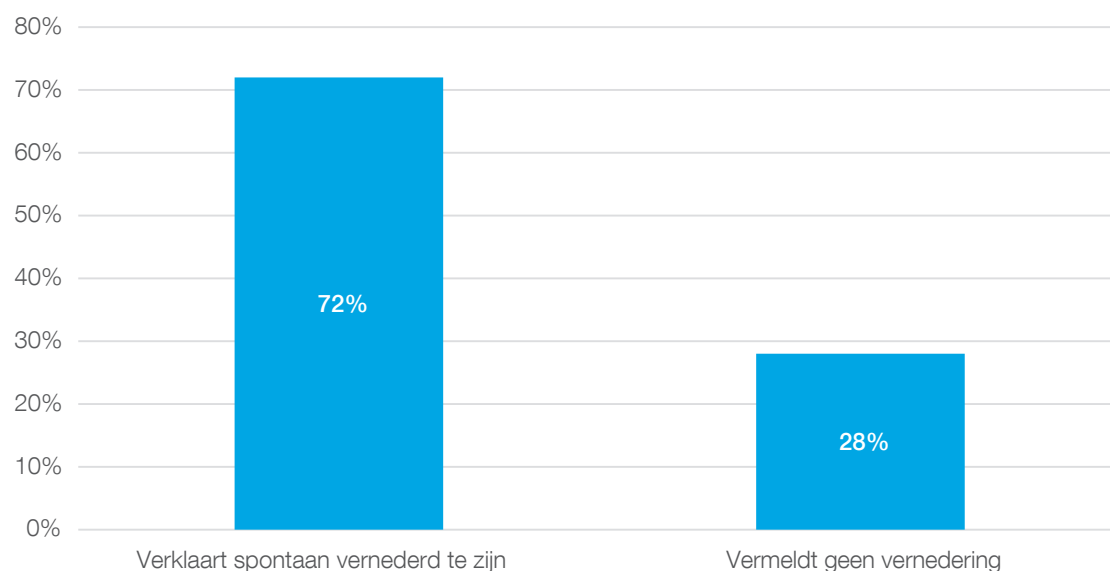
als daar ernstige aanwijzingen en sterke vermoedens voor zijn.

Nochtans getuigden 25 van de 39 gearresteerde personen dat ze vóór hun opsluiting verplicht werden tot een naaktfoullering. Meerdere personen verklaarden dat ze bij elke arrestatie naakt gefouilleerd werden. **Hoewel de praktijk gekend en veroordeeld is door het Comité P, lijkt het in bepaalde commissariaten nog steeds te gebeuren. In zijn nota preciseert het Comité P nogmaals dat de praktijk soms gerechtvaardigd**

kan zijn, maar dat “ze in geen geval systematisch mag plaatsvinden”¹. Sommige politieagenten misbruiken dus hun recht op naaktfoullering om de personen die ze arresteren te vernederen en te kleineren.

Bovendien begrijpen de bevroegde personen vaak niet wat de bedoeling daarvan is. Veel geïnterviewden dachten dat het doel enkel was hen te vernederen en te kleineren. Volgens hun getuigenissen werd de procedure uitgelegd in een taal die ze niet begrepen of werd ze gewoon niet uitgelegd.

Aandeel van naakt gefouilleerde personen die spontaan verklaarden dat ze zich vernederd voelden (n=25)

Van de 25 personen die een naaktfoullering ondergingen, verklaarden 18 personen (72 %) spontaan dat ze zich vernederd voelden. Het in aanmerking genomen criterium is de subjectieve zelfevaluatie van de persoon. Het zijn de personen die spontaan getuigden dat ze vernederd werden tijdens de naaktfoullering.

7 personen zeiden dat ze door politieagenten tot een naaktfoullering gedwongen werden: 2 van hen werden in het gezicht geslagen toen ze weigerden hun broek uit te trekken en 6 personen werden tegen de grond gesmakt en tegen een muur vastgehouden terwijl een andere agent hun ondergoed uittrok.

“Ze trokken al onze kleren uit. We waren volledig naakt. Ik heb zoiets nog nooit meegemaakt. Toen ik weigerde mijn ondergoed uit te trekken, hebben ze me tegen de muur geduwd en hebben ze zelf met geweld mijn ondergoed uitgedaan. Toen we hun zeiden dat dat in onze cultuur niet mag, reageerden ze niet.”
Anonieme getuigenis

Ze trokken al onze kleren uit. We waren volledig naakt. Ik heb zoiets nog nooit meegemaakt. Toen ik weigerde mijn ondergoed uit te trekken, hebben ze me tegen de muur geduwd en hebben ze zelf met geweld mijn ondergoed uitgedaan

5 getuigen verklaarden dat ze beledigd en bespot werden terwijl ze naakt waren. 1 andere persoon zei ons dat hij naakt gefouilleerd werd in dezelfde ruimte als de 7 andere personen die tezelfdertijd gearresteerd waren. 1 persoon bevestigt ten slotte dat hij verplicht werd om tot één uur na de foullering naakt te blijven.

“We waren met zeven. Toen we in het commissariaat aankwamen, moesten we een ruimte binnengaan, waar we werden afgeranseld. Er waren een twintigtal politieagenten. Ik kreeg een harde slag tegen mijn oor, het doet nog altijd pijn. Toen ik hun vroeg waarom ze me als een beest behandelden, sloegen ze me nog meer. Daarna moesten we ons volledig uitkleden en

Daarna werd ik verschillende uren volledig naakt in een cel opgesloten. Ik begrijp niet waarom we dat moesten ondergaan, ze hebben ons behandeld als criminelen terwijl we gewoon geen papieren hebben

achter elkaar gaan staan, zodat ze ons konden fouilleren. Toen ik niet wilde, trokken 4 politieagenten hardhandig mijn kleren uit. Ik was daar met vrienden. Wij respecteren elkaar. Het was vreselijk om elkaar zo te zien. Het was erg vernederend. Er waren ook vrouwelijke politieagenten. Zij deden niets, maar lachten ons uit. Daarna werd ik verschillende uren volledig naakt in een cel opgesloten. Ik begrijp niet waarom we dat moesten ondergaan, ze hebben ons behandeld als criminelen terwijl we gewoon geen papieren hebben.” Libiër, 29 jaar

“Toen ik aankwam in het commissariaat vroegen ze me om mij uit te kleden zonder te zeggen waarom. Het was erg vernederend. Ik wilde mijn broek niet uittrekken, dus hield een politieagent mijn twee armen hardhandig achter mijn rug vast terwijl een andere mijn broek met geweld uittrok. Daarna vroegen ze me om helemaal naakt verschillende keren door de knieën te buigen en weer recht te komen. De politieagenten bespotten me en lachten me uit. Ik voelde me echt vernederd.” Eritreeër, 19 jaar

Een persoon bevestigt een klap gekregen te hebben en beledigd te zijn toen hij weigerde zijn onderbroek uit te trekken. “Ze (5 politieagenten) hebben me meegenomen in een bureau en vroegen me om me uit te kleden, waarna ze me overal fouilleerden. Toen ik mijn slip niet wilde uittrekken, gaven ze me een klap en beledigden ze me. Ik begon te huilen en heb uiteindelijk toch mijn slip uitgedaan. Toen ik naakt was, bleven ze me beledigen en maakten ze me uit voor flikker. Ze vroegen me om naakt voor hen rond te draaien als een prostitué en lachten me uit, dat is alles wat ik zal onthouden van België. Ik zal het nooit vergeten, nooit zal ik vergeten wat hier gebeurd is. In Marokko zijn er gemene politieagenten, maar ik heb nog nooit gehoord over politiemensen die iemand vroegen om zich volledig uit te kleden. Ze mogen me slaan of belagen met traangas, dat ben ik gewend. Maar die vernedering zal me altijd bijblijven.” Marokkaan, 24 jaar

Ze vroegen me om naakt voor hen rond te draaien als een prostitué en lachten me uit, dat is alles wat ik zal onthouden van België

Volgens het Istanbul Protocol is gedwongen naaktheid een vorm van marteling (Istanbul Protocol § 145, 215). Naaktfoulleringen, ongeacht of ze ongerechtvaardigd of redelijk zijn, hebben grote gevolgen voor de psychische gezondheid van personen. De betrokken getuigen zijn zwaar getekend en zelfs gebroken door de vernederende, mensenwaardige praktijk die hen in hun waardigheid krenkt. Voor sommige getuigen is deze ervaring zelfs gewelddadiger dan slagen en verwondingen, waardoor ze voor het leven getekend zijn.

GEBRUIK VAN GEWELD EN MARTELING TIJDENS HET NEMEN VAN VINGERAFDRUKKEN

Voor migranten vormt het nemen van vingerafdrukken een grote uitdaging tijdens hun migratietraject. Volgens de Dublinakkoorden is het immers in bepaalde gevallen zo dat personen enkel asiel of een regularisatie kunnen aanvragen in het eerste land waar hun digitale vingerafdrukken werden geregistreerd. Het is voor migranten dan ook van strategisch belang dat ze hun vingerafdrukken niet laten registreren in het land waar ze geen verblijfsvergunning willen aanvragen.

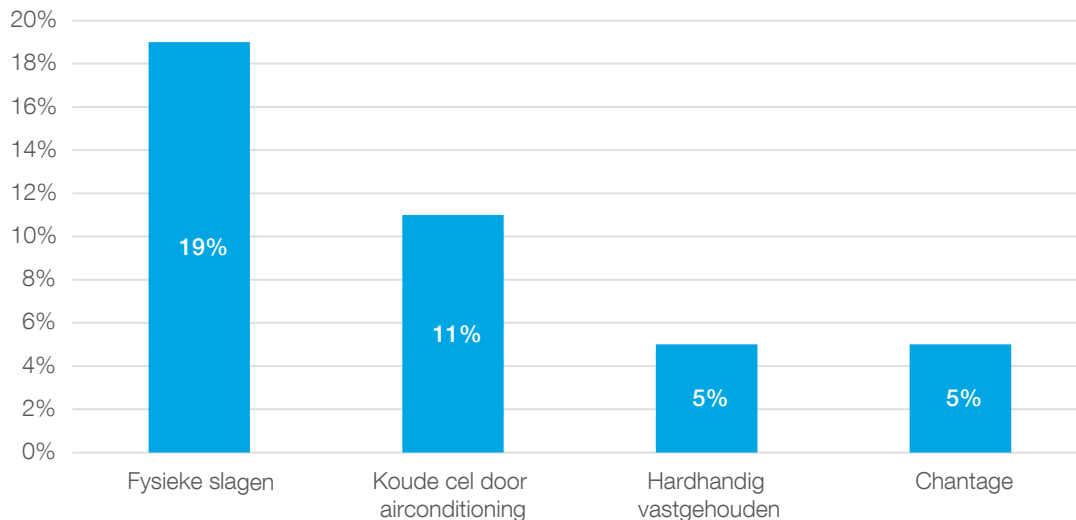
Volgens het Europees Bureau voor de grondrechten (FRA) moeten politieagenten bij het nemen van vingerafdrukken²:

- Begrijpelijke informatie leveren over de reden waarom ze digitale vingerafdrukken nemen.
- Zich onthouden van enige willekeurige vrijheidsberoving of fysiek of psychologisch geweld om digitale vingerafdrukken te nemen.

¹ AI in 2004 schreef het Comité P in zijn aanbevelingen dat 'er geen systematische naakte foullering en ontkleding van bestuurlijk aangehouden personen zou gebeuren. Indien deze ontkleding zich toch opdringt, dient deze dwangmaatregel grondig gemotiveerd te worden in het register der aangehouden personen en/of in een bijzonder verslag. Hieruit moet ondubbelzinnig het finaliteits- en proportionaliteitsprincipe tot uiting komen.' <http://www.comitep.be/2010/Nl/rapport/REC2010NL.pdf>

² http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2015-fingerprinting-focus-paper_en.pdf

Verdeling van de personen die gemarteld werden bij de afname van vingerafdrukken volgens de aard van de martelpraktijk (n=38)

Van de 39 personen die gearresteerd werden, moest slechts 1 persoon geen vingerafdrukken laten afnemen. 13 personen hebben geweigerd. Zij werden allen het slachtoffer van marteling volgens de definitie die werd vastgelegd in het Istanbul Protocol (zie kadertekst). We hebben 15 martelpraktijken opgetekend. 2 personen werden het slachtoffer van 2 verschillende martelpraktijken.

6 van die personen bevestigden geslagen te zijn geweest en door politieagenten te worden bedreigd. 4 personen werden in een erg koude cel geplaatst (2 in T-shirt en onderbroek, en 2 uitsluitend in onderbroek). Volgens hen was de airconditioning ingeschakeld.

"Ik werd gearresteerd door twee agenten op een trein in het station Brussel-Zuid omdat ik geen ticket had. Ze namen me mee naar het commissariaat. Ze wilden digitale vingerafdrukken van me afnemen, maar ik weigerde omdat mijn aanvraag in Duitsland werd afgewezen en ik er niet terug wilde. Vier politieagenten probeerden me te dwingen en hebben me een uur lang in een koude kamer opgesloten ('fridge room') met de airconditioning aan, terwijl ik alleen een onderbroek en T-shirt droeg. Ik was verkleumd en werd ziek. Ik mocht die ruimte pas verlaten nadat ik ermee instemde mijn vingerafdrukken te laten afnemen. Ze hebben me daarna vier uur laten rusten in een kamer waar een bed stond. Ik heb er geslapen. Daarna moest ik in een politiewagen stappen. We reden drie à vier uur lang. Ik wist niet waarheen. Telkens ik een vraag stelde, zeiden ze me dat ik moest zwijgen. Ze hebben me midden in de nacht afgezet op een verlaten plaats. Ik wist niet waar ik was. Ik heb de nacht buiten doorgebracht en ben 's morgens op de trein naar Brussel gestapt." Ethiopiër, 30 jaar.

Vier politieagenten probeerden me te dwingen en hebben me een uur lang in een koude kamer opgesloten ('fridge room') met de airconditioning aan, terwijl ik alleen een onderbroek en T-shirt droeg

Een minderjarige kon aan de druk van de agenten weerstaan en liet zijn vingerafdrukken niet afnemen: "De agent zei: 'Wij zijn van de politie van Brugge. Jij kent de politie van Brugge nog niet, zeker?'. Ik begreep niet waarom hij dat zei. Is er een verschil tussen de politie van Brugge en de andere politiezones? (...). Ik was nog geboeid in het commissariaat, met mijn handen op mijn rug, toen twee agenten met hun vuisten opzij en achteraan op mijn hoofd sloegen. Een van hen had me bij mijn kraag gevat en leek me erg sterk. Ik had moeite om te ademen. De agent schreeuwde erg hard tegen me, zodat ik ermee zou instemmen mijn vingerafdrukken te laten afnemen. Die wilde ik niet geven, dus zeiden ze me dat ik er 48 uur zou moeten blijven. Mijn armen zaten ongeveer 48 uur lang op mijn rug vast. Ze duwden me met geweld de cel in. Omdat ik geboeid was, viel ik op de grond en heb ik mijn arm bezeerd. Ze maakten de handboeien alleen los toen ik naar het toilet moest, maar ik kreeg niets te eten. Ik had het erg koud in de cel, omdat ik alleen een T-shirt en onderbroek droeg, terwijl een ventilator aan stond. Toen ik om mijn kleren vroeg, weigerden ze me die te geven. Ik had ook gevraagd om mijn handen los te maken, omdat ik te veel pijn had, maar ze antwoordden me in het Engels: 'Keer gewoon terug naar je land. Vraag daar maar om je los te maken.' Ik kon zelfs niet gaan liggen om te slapen. Ik moest de hele tijd blijven zitten. Toen ze me vrijlieten, kreeg ik mijn telefoon niet terug, en toen ik erom vroeg, antwoordden ze me dat ik die niet zou terugkrijgen omdat ik geen asiel wilde vragen." Ethiopiër, 17 jaar

Ik had ook gevraagd om mijn handen los te maken, omdat ik te veel pijn had, maar ze antwoordden me in het Engels: 'Keer gewoon terug naar je land. Vraag daar maar om je los te maken'

2 personen verklaarden het slachtoffer te zijn geweest van chantage: 1 van hen mocht niets drinken of eten tot hij zijn vingerafdrukken liet afnemen, en bij een andere persoon dreigden agenten ermee hem in hechtenis te houden tot hij zijn vingerafdrukken liet nemen. 2 personen verklaarden dat de politieagenten hun handen vastgrepen en die met geweld op de digitale vingerafdruks scanner drukten.

"We (een groep van 8 personen, onder wie 5 minderjarigen) zaten in een vrachtwagen in een poging Engeland te bereiken. De vrachtwagen stopte in Doornik en de chauffeur belde de politie. Plots werd de deur geopend en zagen we de agenten. We probeerden te vluchten, maar er waren te veel agenten, en ze hadden honden bij zich (gemuilkorfd). We kregen slagen in de buik en in het gezicht, maar alles ging heel snel. Ze hebben ons gearresteerd, en geen van ons wilde zijn vingerafdrukken laten afnemen. Toen hebben ze ons gedwongen. Ze staken ons eerst elk 12 uur lang in een donkere en erg koude cel. Toen we om eten of drinken vroegen, zeiden ze ons dat we eerst onze 'finger prints' moesten laten afnemen alvorens we te eten zouden krijgen. Na zo'n 12 uur mocht ik mijn cel uit. Ik werd eerst met een wapenstok geslagen, daarna knepen ze heel hard

achter mijn oor en trokken ze mijn halssnoer (gebedssnoer) kapot. Vervolgens deden ze me handboeien om en hielden ze me in een soort van wurggreep. Ik kon niet meer bewegen en moest mijn vingerafdrukken wel geven. Waren we terroristen of criminelen geweest, dan kon ik dat nog ergens begrijpen, maar wij zijn helemaal geen slechteriken. Wij willen alleen onze reis verderzetten." Eritreeër, 16 jaar

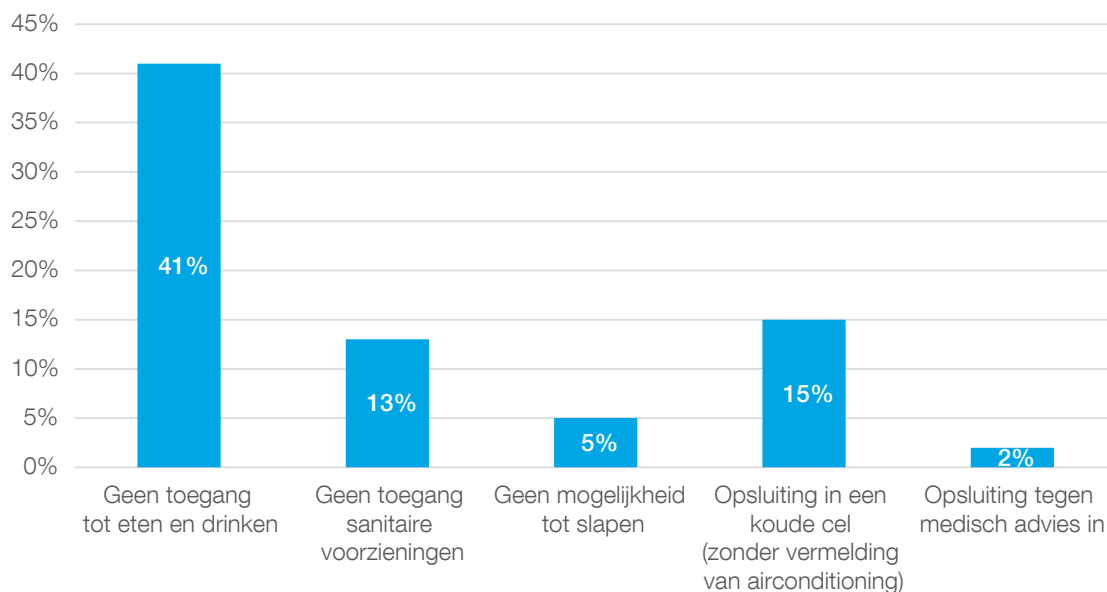
Na zo'n 12 uur mocht ik mijn cel uit. Ik werd eerst met een wapenstok geslagen, daarna knepen ze heel hard achter mijn oor en trokken ze mijn halssnoer (gebedssnoer) kapot. Vervolgens deden ze me handboeien om en hielden ze me in een soort van wurggreep. Ik kon niet meer bewegen en moest mijn vingerafdrukken wel geven

4 andere personen verklaren het slachtoffer te zijn geweest van geweld op het commissariaat alvorens opgesloten te worden, zonder link met de afname van vingerafdrukken of het naakt fouilleren:

- een man vertelde ons dat een agent op hem spuwde en hard aan zijn baard trok;
- een andere persoon legde uit hoe hij door verschillende agenten vernederd werd toen zij een foto van hem moesten nemen.
- 1 persoon verklaarde urenlang in een pijnlijke positie met zijn armen op zijn rug geboeid te zijn geweest.
- 2 personen kregen klappen in het gezicht.

ILLEGALE OPSLUITING IN MENSONWAARDIGE OMSTANDIGHEDEN

Aandeel gearresteerde personen dat werd opgesloten in mensonwaardige omstandigheden (n=39)

De Wet op het Politieambt, artikel 33 sexies stelt: *“Elke persoon die het voorwerp uitmaakt van een vrijheidsberoving heeft tijdens de ganse duur van zijn vrijheidsberoving recht op voldoende drinkwater, het gebruik van aangepast sanitair en, rekening houdende met het tijdstip, recht op een maaltijd.”*

Toch verklaarden 16 van de 39 gearresteerden (41 %) dat ze in 15 uur tijd niets te eten of te drinken kregen, ook niet toen ze daarom vroegen. 4 personen verklaarden geen toegang te hebben gekregen tot sanitaire voorzieningen.

Een andere persoon moest zijn behoefte 48 uur lang in een emmer doen, zonder dat die ook maar één keer werd geleegd. 2 personen verklaarden uit hun slaap te zijn gehouden. Uit hun getuigenissen blijkt dat een agent heel vaak op het traliwerk sloeg met een wapenstok gedurende de hele periode van hechtenis.

Zoals we eerder al vermeldden, hebben 4 personen bevestigd dat ze in een erg koude cel met airconditioning werden opgesloten om hen te dwingen hun vingerafdrukken te laten afnemen. Verder verklaarden 5 andere personen spontaan dat het bijzonder koud was in hun cel, zonder te verwijzen naar de airconditioning. 2 anderen zeiden dat ze meerdere uren volledig naakt in een cel werden opgesloten, zonder uitleg.

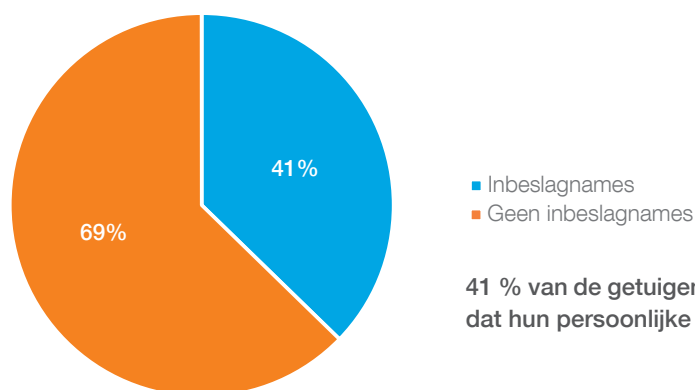
Die omstandigheden van hechtenis vallen volgens het Istanbul Protocol onder marteling. Het protocol omvat immers een niet-exhaustieve lijst met vormen van marteling, waaronder:

- wrede of vernederende omstandigheden van hechtenis: te kleine of overbevolkte cellen, isolement, ongezonde omstandigheden en een gebrek aan hygiëne, onvoldoende of besmet eten en drinken, extreme temperaturen, geen privacy, gedwongen naaktheid;
- het ontzeggen of manipuleren van de normale zintuiglijke stimuli, het ontzeggen of beknotten van de natuurlijke behoeften: geluid, licht en verlichting, tijdsbesef, isolement, psychologische behoeften, slaap, water, voedsel, hygiëne, mobiliteit, medische verzorging enz.

Een minderjarige Soedanese jongen van 17 jaar vertelde ons hoe hij bij een identiteitscontrole werd gearresteerd. Na verscheidene traumatiserende periodes van hechtenis kampt hij vandaag met herhaaldelijke angstaanvallen wanneer hij wordt opgesloten. Hij is in het bezit van een medisch attest, uitgeschreven door een psychiater, waarin die situatie wordt toegelicht, om de politieagenten om een aangepaste behandeling te vragen. Hij verklaarde dit document aan de arresterende agenten te hebben getoond bij zijn laatste arrestatie. Toch werd hij alsnog 24 uur lang opgesloten in het commissariaat van Zeebrugge. Toen hij hevige angstaanvallen kreeg, sloeg hij herhaaldelijk op de deur, maar geen enkele agent kwam een kijkje nemen.

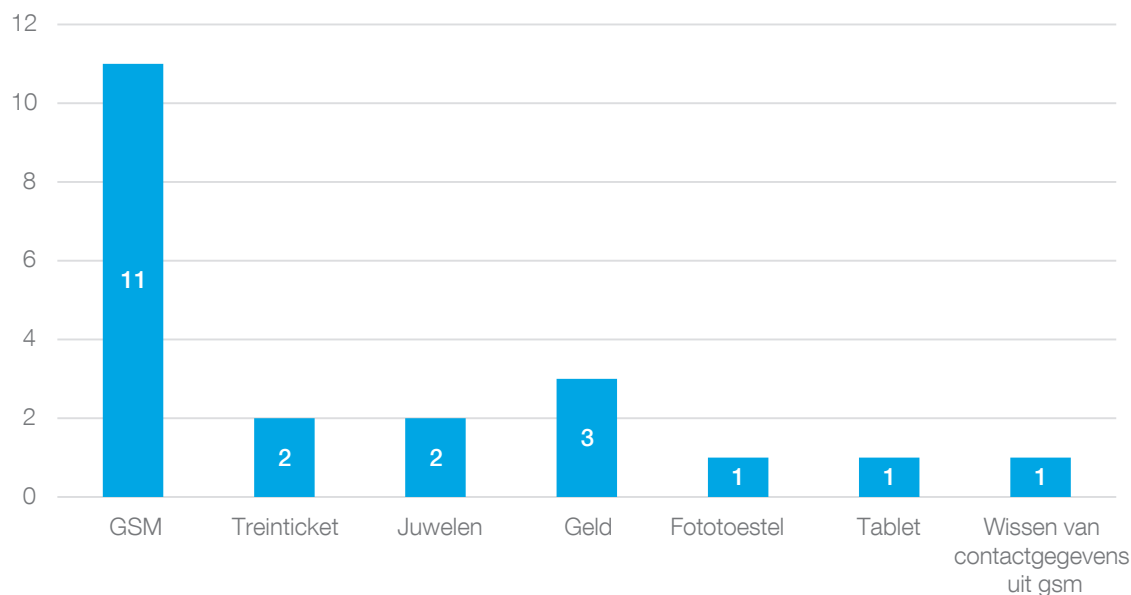
WILLEKEURIGE EN ILLEGALE INBESLAGNAME VAN PERSOONLIJKE BEZITTINGEN NA VRIJLATING

Aandeel gearresteerde personen van wie persoonlijke bezittingen in beslag werden genomen (n=39)

41 % van de getuigen die naar het commissariaat werden gebracht, verklaarde dat hun persoonlijke bezittingen onterecht in beslag werden genomen.

Aard van de voorwerpen die bij gearresteerden in beslag werden genomen na hun vrijlating uit het commissariaat (n=21)

In het kader van een gerechtelijk onderzoek kan de politie overgaan tot de inbeslagname van de GSM van een persoon in hechtenis na vrijlating. In dat geval moet aan de persoon in kwestie een document worden overhandigd, en de politieagent moet deze persoon op de hoogte brengen over de manier waarop de gsm vervolgens kan worden teruggevraagd.

11 van de 39 ondervraagde gearresteerden kregen hun gsm niet terug na hun vrijlating.

Sommige personen verklaarden beledigd, bedreigd of hardhandig het commissariaat uit geduwd te zijn toen ze hun gsm terugvroegen. Anderen werden het slachtoffer van chantage: "Als je geen asiel aanvraagt, krijg je je gsm niet terug". Een andere persoon verklaarde dat de agenten hem zijn gsm teruggaven, maar dat alle persoonlijke gegevens, zoals contactpersonen en foto's, gewist hadden.

Voor wie zijn of haar land moet verlaten, is een gsm van cruciaal belang, en doorgaans het meest kostbare bezit. Ze kunnen met het toestel hun weg vinden via gps, communiceren en vertaal- of dienstenapplicaties gebruiken. Hun gsm is een houvast, om familie gerust te stellen, maar ook om in contact te komen met de bestemming. Wanneer de politie de gsm van de vluchtelingen in beslag neemt, kunnen ze niet langer terugvallen op een netwerk voor hulp. De psychologische gevolgen hiervan zijn doorgaans groot: bezorgdheid, angst enz. Terwijl

de situatie voor velen al bijzonder hachelijk is, versterkt de inbeslagname hun noodsituatie en isolement nog verder.

Sommigen verklaarden dat ook andere persoonlijke spullen in beslag werden genomen. 3 personen zeiden dat de politieagenten hun geld niet wilden teruggeven na hun vrijlating. 2 personen verklaarden dat hun treintickets en -passen in beslag werden genomen. Van 1 persoon werd de iPad in beslag genomen en een andere persoon kreeg zijn fototoestel niet terug. Van 2 anderen werden de juwelen en een jas in beslag genomen. De getuigen kregen naar eigen zeggen geen uitleg.

"Die juwelen waren mijn enige bezit. Het waren de juwelen van mijn huwelijk, de enige band met mijn vrouw en mijn familie [huilt] ..." Ethiopiër, 25 jaar

"Ze hebben mijn telefoon niet teruggegeven. Toen ik vroeg waar mijn telefoon was, zeiden ze me dat ze dat niet wisten. Ze hebben ons naar buiten geduwd. Toen ik aandrong om mijn gsm terug te geven, zei een van hen: 'Ga je problemen zoeken?'. Ik dacht dat de mensen in dit land beter waren dan in mijn thuisland. Zonder de politieke spanningen was ik nooit hierheen gekomen." Anonieme getuigenis

«Die juwelen waren mijn enige bezit. Het waren de juwelen van mijn huwelijk, de enige band met mijn vrouw en mijn familie...»

ILLEGALE INBESLAGNAME VAN GENEESMIDDELEN, MEDISCH MATERIAAL EN MEDISCHE DOCUMENTEN, WAARDOOR DE TOEGANG TOT VERZORGING IN HET GEDRANG KOMT

Bij heel wat personen worden geneesmiddelen, medisch materiaal en medische documenten in beslag genomen door politieagenten, wat in verscheidene gevallen levensbedreigend kan zijn. De medische experte bij de Humanitaire Hub noemt die inbeslagnames niet gerechtvaardigd en illegaal. Ze staan haar werk en dat van haar team in de weg:

Tussen februari en juni 2018 kwam een vijftiental patiënten opnieuw een arts raadplegen in de Humanitaire Hub nadat hun geneesmiddelen in beslag waren genomen – van antibiotica tot behandelingen voor chronische aandoeningen (bijvoorbeeld om epilepsie of hiv te onderdrukken), anticonceptiemiddelen of geneesmiddelen die vóór een ziekenhuisopname moeten worden ingenomen. Een hiv-patiënte kreeg na haar arrestatie haar tas niet terug en had bijgevolg geen medicijnen meer. Bij aankomst in de Humanitaire Hub moest ze met spoed in het ziekenhuis worden opgenomen. Het duurde een week voor ze haar spullen na drie bezoeken aan het commissariaat terugkreeg.

Van twee personen werd medisch materiaal door de politie in beslag genomen, meer bepaald krukken bij de ene patiënt, en een glucosemeter (om de bloedsuikerspiegel te meten) bij de andere patiënt.

Voor een diabetespatiënt die niet op tijd en stond kan eten, is de controle van de bloedsuikerspiegel van levensbelang om hypoglycemie te vermijden. Op maandag was een glucosemeter van de patiënt stukgegaan, en diezelfde week nog werd een tweede meter op donderdag in beslag genomen.

Zo'n inbeslagname brengt niet alleen het leven van de patiënten in gevaar, maar de geneesmiddelen en het medisch materiaal zijn ook erg duur en moeilijk te verkrijgen.

Verscheidene personen verklaarden dat hun attest Dringende Medische Hulp werd afgenomen, een document dat nochtans van groot belang is voor de toegang

tot verzorging. Van anderen werden de identificatie-etiketten afgenomen die hen toelieten de resultaten van bloedafnames op te vragen. Nog anderen misten hun afspraken nadat hun oproeping, opgesteld door Dokters van de Wereld, in beslag werd genomen.

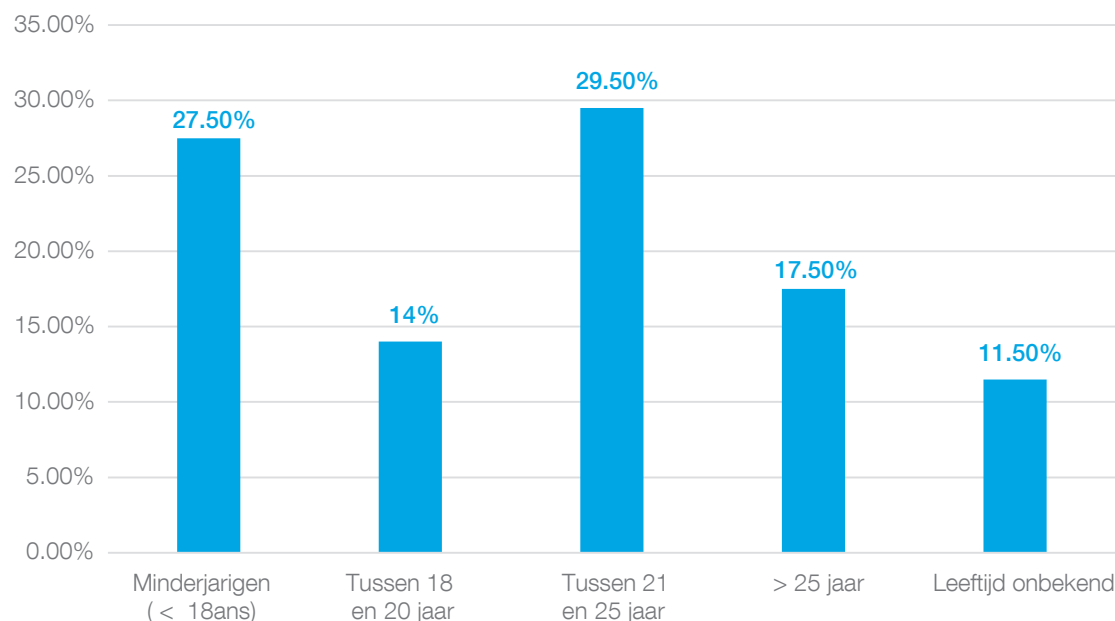
Velen onder hen vragen aan het medische personeel van de Humanitaire Hub om hun officiële documenten en/of medische fiche bij te houden, als enige manier om er zeker van te zijn dat ze veilig bewaard worden.

Sommige personen leggen uit hoe agenten, bijvoorbeeld bij een inval in het park, hun documenten pakken en zonder hun toestemming lezen. Naar aanleiding daarvan stoppen de artsen de documenten in enveloppes met het opschrift 'Dokters van de Wereld', waarop duidelijk vermeld staat dat het om vertrouwelijke, medische gegevens gaat. Dat neemt echter niet weg dat bepaalde agenten de enveloppes alsnog openen.

Onze vrijwilligers getuigden ook over hoe trein- en tramcontroleurs samenspannen met de politie, wat het werk van onze artsen nog verder verhindert. **Soms verwijzen de artsen in onze zorgcentra in Zeebrugge en Oostende patiënten door naar de Centra voor Onthaal, Zorg en Oriëntatie (COZO) van Dokters van de Wereld in Brussel.** Die patiënten krijgen een brief mee van de arts en een vervoersbewijs. Toch vragen de controleurs de patiënten om een identiteitsbewijs en bellen ze de politie als blijkt dat ze dat niet hebben. De patiënten worden vervolgens in het commissariaat in hechtenis genomen en de medische consultatie waarnaar ze op weg waren, wordt hen onzegd. Eens te meer brengen die feiten het leven van bepaalde personen in gevaar.

FOCUS : MINDERJARIGEN

Verdeling volgens leeftijdscategorie van de personen die het slachtoffer werden van geweld door de politie (n=51)

27,5 % van de personen die getuigden over geweld was minderjarig, en 29 % van het in dit onderzoek gemelde geweld werd gepleegd op minderjarigen.

Volgens artikel 5 van de Belgische Voogdijwet is een niet-begeleide minderjarige vreemdeling een persoon:

- van minder dan achttien jaar oud,
- niet begeleid door een persoon die het ouderlijk gezag of de voogdij over hem uitoefent,
- onderdaan van een land dat geen lid is van de Europese Economische Ruimte,
- en die verkeert in een van de volgende situaties:
 - ofwel de erkenning van de hoedanigheid van vluchteling hebben gevraagd;
 - ofwel niet voldoen aan de voorwaarden inzake toegang tot en verblijf op het grondgebied vastgesteld in de wetten betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen hebben recht op:

- opvang in een aangepaste verblijfplaats
- sociale bescherming
- juridische bijstand
- psychologische hulp indien nodig

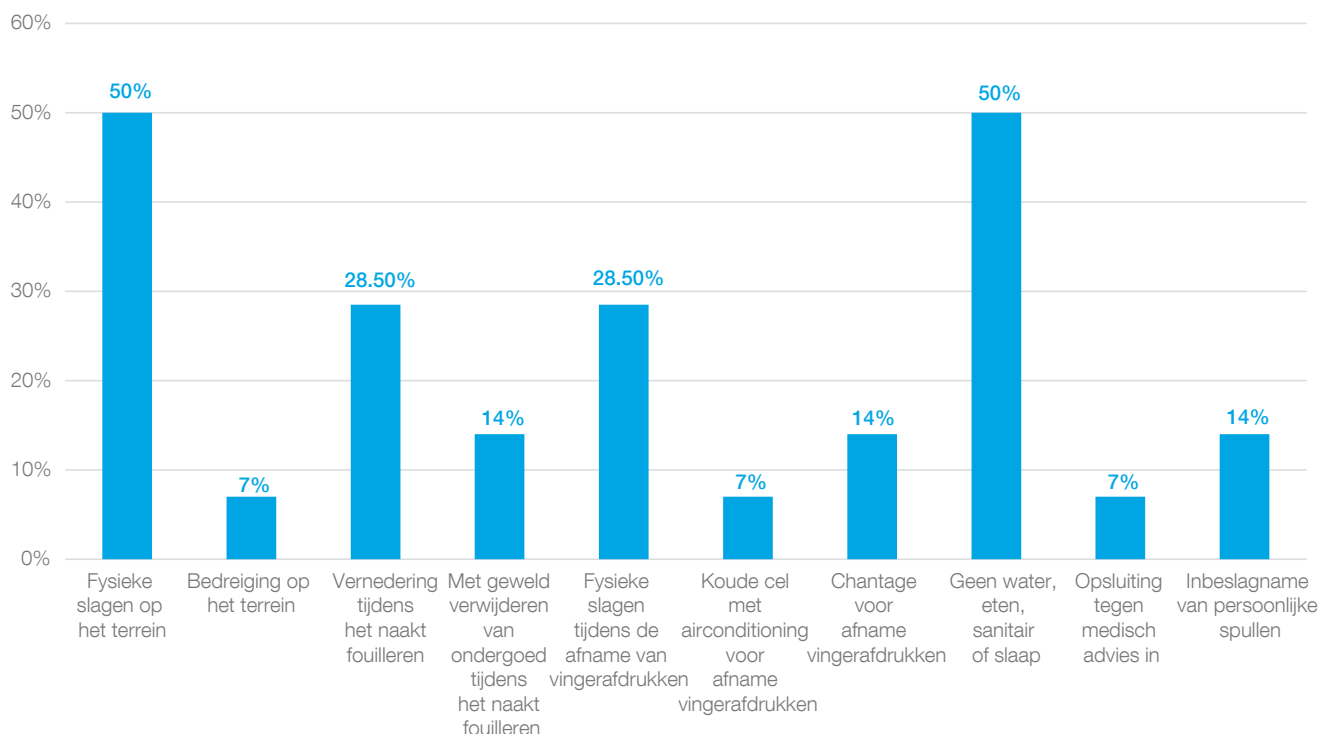
Artikel 3 van het internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind stelt:

“Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.”

Alleenstaande migrantenjongeren (of niet-begeleide minderjarige vreemdelingen) behoren tot de meest kwetsbaren onder de transmigranten. Ze maken tegelijkertijd de beproevingen van hun migratietraject en de puberteit door. Zonder naasten en de houvast uit hun kindertijd zijn ze vaak getuigen van mogelijk erg traumatiserende gebeurtenissen, met een kwetsbare psychologische toestand tot gevolg die een bijzondere aandacht vergt. Ze zijn dan ook extra kwetsbaar voor mishandeling.

Hun bijzonder kwetsbare situatie als minderjarige moet in rekening worden gebracht door de ordehandhaving. **Tijdens ons onderzoek hebben 14 minderjarigen gewag gemaakt van geweld door politieagenten. In de meeste gevallen verplaatsen de minderjarigen zich in groep en ondergaan dus meerdere personen het geweld. Toch tekenden we uitsluitend de getuigenis op van de persoon die we ondervraagden, ook al had deze persoon het over nog andere minderjarigen.**

Verdeling van de minderjarigen volgens de aard van het geweld (n=14)

- **7 minderjarigen** vertelden dat ze tijdens controles of arrestaties op het terrein **hardhandig geslagen werden of gebeten werden door honden**
- **1 Egyptenaar, 16 jaar, werd op straat bedreigd. Zijn gsm, identiteitskaart en geld werden gestolen.**
- **4 minderjarigen getuigden over de immense vernedering toen ze naakt gefouilleerd werden** in het politiecommissariaat. Twee van hen werden met geweld gedwongen om hun ondergoed uit te trekken
- **4 minderjarigen (onder wie 1 minderjarige die samen met 4 andere minderjarigen reisde) hebben ons verteld dat ze met geweld werden gedwongen om in te stemmen met de afname van vingerafdrrukken (vuistslagen, trappen en slagen met wapenstokken). 1 minderjarige werd in onderbroek en T-shirt opgesloten in een koude cel met de airconditioning aan. 2 anderen werden het slachtoffer van chantage** (ze moesten hun vingerafdrrukken laten afnemen in ruil voor eten en drinken of hun vrijlating). Bij nog 2 anderen werden hun vingers hardhandig vastgehouden.
- Tijdens hun hechtenis kregen **7 onder hen in 15 uur tijd slechts één ‘maaltijd’ (een wafel), of zelfs helemaal niets te eten. 2 personen werden uit hun slaap gehouden (door**

een bewaker die regelmatig op het traliewerk sloeg) en 3 anderen kregen geen toegang tot sanitaire voorzieningen. Verder werd een minderjarige opgesloten, hoewel hij in het bezit was van een medisch attest waarin uitdrukkelijk gevraagd werd om de jongere niet op te sluiten zolang dat niet absoluut noodzakelijk bleek.

- **1 minderjarige kreeg zijn telefoon niet terug** (net als de 12 andere minderjarigen die samen met hem reisden) en 1 andere persoon kreeg na zijn vrijlating zijn maandabonnement voor de trein niet terug.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijken minderjarigen en volwassenen op dezelfde manier behandeld te worden.

Artikel 6 van de Voogdijwet stelt nochtans dat overheden een waakzame houding moeten aannemen wanneer zij in contact komen met een persoon die minderjarig verklaart of lijkt te zijn. Ze moeten de kwetsbaarheid van de jongere evalueren en deze, in een taal die hij of zij begrijpt, inlichten over zijn of haar rechten.

De hond beet me twee keer, eerst ter hoogte van mijn ribben. Toen ik de hond van me af kon duwen, beet hij een tweede keer, wat hoger op mijn rug. Ik kon de hond daar niet wegduwen. De agent moest tussenkomen om de hond van me af te halen. Op dat moment zijn de anderen gevlucht. Nadat de hond me had gebeten, verloor ik veel bloed

Deze Eritreeër van 15 jaar legde nochtans de volgende getuigenis af: "Ik wilde Engeland bereiken. We zaten in een vrachtwagen. Toen het voertuig de parking verliet, belde de chauffeur de politie en hield hij halt op een andere parking, niet zo ver van de eerste. We wisten niet wat er gebeurde. We bleven in de vrachtwagen zitten tot de politie kwam. We waren met 7. Eén agent klom aan boord van de vrachtwagen en doorzocht die met zijn zaklamp. Hij heeft ons toen gevonden, en we moesten uitstappen. Ik sprong er als laatste uit, maar toen ik sprong, vierde de agent de leiband van zijn hond, zodat het dier bij me kon. De hond beet me twee keer, eerst ter hoogte van mijn ribben. Toen ik de hond van me af kon duwen, beet hij een tweede keer, wat hoger op mijn rug. Ik kon de hond daar niet wegduwen. De agent moest tussenkomen om de hond van me af te halen. Op dat moment zijn de anderen gevlucht.

Nadat de hond me had gebeten, verloor ik veel bloed en had ik erg veel pijn. Ik lag op mijn buik. De agenten duwden me met hun voeten om. Ze hebben mijn T-shirt hardhandig uitgetrokken, en toen ze de wonde zagen, begonnen ze te lachen. Ze aaiden vervolgens de hond en herhaalden 'flinke hond'. Ze stonden allemaal rond me te lachen. De chauffeur had alles zien gebeuren en lachte mee. Hij praatte met een agent. Er was ook een bewaker van de parking ter plaatse en die alles had zien gebeuren. Omdat ik veel bloed verloor, hadden ze voor hun vertrek een ambulance gebeld. De bewaker van de parking is bij me gebleven. De ambulancier praatte niet met me over wat er was gebeurd. In het ziekenhuis dienden ze me de eerste zorgen toe en kon ik blijven slapen. Om 5.30 uur vroegen ze me om te vertrekken. Ik heb bus 15 genomen en stond een half uurtje later in het Noordstation." Eritreeër, 15 jaar

Een van de artsen in onze Humanitaire Hub stelde een medisch attest van vaststelling op en nam foto's van de verwondingen. De arts merkte ook een sterke trilling in de stem van de patiënt op, net als een emotionele nood.

Ze hebben mijn T-shirt hardhandig uitgetrokken, en toen ze de wonde zagen, begonnen ze te lachen. Ze aaiden vervolgens de hond en herhaalden 'flinke hond'

"Ongeveer een maand geleden werd ik door een agent gevat op een parking. Met een telescopische wapenstok sloeg hij op mijn oor. Het heeft nog een week gebloed. Ik hoorde vrijwel niets meer op dat oor. Toen ze me meenamen, was ik duizelig en maar half bij bewustzijn. Ik werd meegenomen naar een commissariaat iets verderop, waar ze mijn geld, mijn telefoon, mijn busticket en enkele documenten uit Egypte afpakten. De agent die me op de parking sloeg, zei me: 'Als ik je nog eens tegenkom op die parking om naar Londen te reizen, vermoord ik je.' Toen grepen ze me bij mijn kraag en duwden ze me tot drie keer toe hard tegen de auto." Egyptenaar, 16 jaar

"Het gebeurde op straat. Ze hebben me geslagen. Ze grepen me bij mijn nek, gooiden me op de grond, hielden me vast en schopten me erg hard. Toen ik schreeuwde, kwamen de mensen op straat kijken wat er gebeurde. De agenten hielden op. In het commissariaat wilde ik mijn vingerafdrukken niet laten afnemen. Toen begonnen ze me opnieuw te slaan. Ik was alleen. Een van de agenten sprak Arabisch. De anderen waren Nederlandstalig. Ik begreep wat ze me zeiden, en dat ze me beledigden. Ik had hen verteld dat ik 17 jaar was." Ethiopiër, 17 jaar

Met een telescopische wapenstok sloeg hij op mijn oor. Het heeft nog een week gebloed... Als ik je nog eens tegenkom op die parking om naar Londen te reizen, vermoord ik je.

"Samen met 5 anderen was ik aan boord geklommen van een vrachtwagen. De chauffeur had ons opgemerkt en belde de politie. Toen de politie aankwam, moesten we een voor een uitstappen. Toen het mijn beurt was, drukte een agent mijn hoofd hard tegen de vrachtwagen. De politieagent wilde me handboeien om doen, maar ik verzette me enigszins, om te vermijden dat die te strak zouden zitten, zoals de laatste keer dat ik gearresteerd werd. De agent werd agressief en sloeg met de handboeien op mijn handen. Een andere Ethiopiër, 17 jaar

Een van onze artsen stelde een kneuzing vast aan de rechterzijde van de onderkaak, een kneuzing aan het rechteroor en een bloeditstorting en kneuzing aan de rechterhand.

IMPACT OP DE GEZONDHEID / DE NEFASTE GEVOLGEN VOOR DE GEZONDHEID VAN DE STERKE AANWEZIGHEID VAN POLITIEAGENTEN EN DE HERHAALDELIJKE ARRESTATIES

Dokters van de Wereld is aanwezig bij de migranten in het Maximiliaanpark sinds 2015 en sinds 2016 in Zeebrugge. Sindsdien stellen we vast dat een heus 'pestbeleid' zich vertaalt naar systematische invallen door de politie. Die herhaaldelijke acties wegen zwaar op de gezondheid van de vluchtelingen.

Eenzijds beperken de politieacties de toegang tot de Humanitaire Hub voor deze personen, en zo ook hun toegang tot gezondheidszorg. De aanwezigheid van politie in het Noordstation of het feit dat agenten hun combi in de buurt van de wachtrij voor de Hub parkeren, brengt de vluchtelingen ertoe geen beroep te doen op de diensten van de Hub. Sommigen slaan op de vlucht terwijl ze in de wachtrij stonden voor een consultatie bij een arts.

Toen tussen april en mei het aantal politiecontroles opgevoerd werd, nam het aantal bezoekers van de Hub met 35 % af en daalde het aantal medische consultaties per dag met de helft, terwijl de behoeften dezelfde bleven. In één bepaalde week in mei was de politie bijzonder sterk aanwezig, met een afname van het gemiddelde bezoekersaantal met 60 % tot gevolg.

Anderzijds vertellen de vrijwilligers in de antennepost van Dokters van de Wereld in Zeebrugge over een sterke en talrijke politieaanwezigheid tijdens de voedselbedelingen 's avonds. De agenten profiteren van die humanitaire bedeling om groepen te arresteren.

De migranten worden geregeld weggejaagd uit het park of het station, waardoor ze constant alert moeten zijn. Ze worden op korte tijd ook meermaals gearresteerd en in hechtenis geplaatst in het commissariaat. Voor velen onder hen is het Maximiliaanpark een plaats waar ze relatief veilig zijn en kunnen rusten. Toch voeren de federale en lokale politie geregeld dergelijke operaties. Die vinden het vaakst plaats tussen 1 en 5 uur 's morgens. De migranten worden gedurende een bepaalde periode 1 tot 2 keer gewekt per nacht, soms wel 1 op de 2 nachten. Dat gebeurt vaak erg hardhandig: ze worden geschopt of met wapenstokken geslagen. Ze worden ook heel vaak beledigd. De mensen krijgen soms geen tijd om hun persoonlijke spullen (tassen, slaapzakken enz.) mee te nemen als ze moeten vluchten.

Die constante angst wordt versterkt door de vele trauma's die ze aan hun slechte behandeling tijdens hun reis en in hun thuisland hebben overgehouden.

"Ik was in het Maximiliaanpark toen de politie massaal aankwam. Alle migranten moesten uit het park weg. Ik wilde niet weg, want ik wist niet waarheen. Ik legde hen uit dat ik hier asiel aanvraag en dat ik over twee weken op gesprek moest. Ik zei hen dat het park mijn enige 'thuis' was. De agent dwong me om te vertrekken. Hij sloeg me ook, en schreeuwde: 'hou je mond'. Toen ben ik uit het park vertrokken en ging ik naar het station. Daar waren ook talloze agenten, van wie ik het station niet binnen mocht. Ik wist niet meer waar naartoe." Afghaan, leeftijd niet bekend

De migranten leven en slapen in schrijnende omstandigheden en hun sanitaire situatie is erbarmelijk. Bovendien worden ze geregeld uit hun slaap gehouden, met een niet te overziene impact op hun gezondheid. Het aantal aandoeningen als gevolg van slaapgebrek neemt toe in de periodes waarin de politieacties worden opgevoerd. Een twintigtal migranten bood zich aan voor medische consultaties wegens spierpijn op verschillende plaatsen en hoofdpijn. Na onderzoek werden telkens een lage bloeddruk, irritaties aan het bindvlies en duizeligheid vastgesteld. Uit de anamnese (voorgeschiedenis) bleek het gebrek aan slaap systematisch centraal te staan in het relaas van de patiënt. Geen andere aandoening kon aan de basis liggen van deze symptomen. Tijdens consultaties barsten sommige patiënten in tranen uit en vertellen ze dat ze ten einde raad zijn. Anderen vallen haast in slaap of hebben door de uitputting moeite om zich uit te drukken of duidelijk te praten.

Sommige politieagenten bedreigen ook de burgers en vrijwilligers die aanwezig zijn tijdens arrestaties. De vrijwilligers van Dokters van de Wereld zagen hoe agenten tijdens een grootschalige arrestatieactie op maandag 4 juni in de late namiddag de vrijwilligers van het burgerplatform bedreigden. Twee vrijwilligers namen foto's van de arrestaties. Ze waren op de hoogte van hun rechten en weigerden de foto's te wissen. De agenten hebben toen hun gsm met geweld afgepakt. Een van de vrijwilligers werd hardhandig bij de arm gegrepen en enkele meters voortgesleept. De arts stelde een kneuzing aan de arm vast. De agenten hebben hun persoonlijke foto's bekeken en hebben vervolgens de foto's gewist die tijdens de arrestaties waren genomen. Een agent hield de gsm bij in zijn zak tot na de arrestatie. De wet laat nochtans het fotograferen toe, voor zover het gezicht van de politieagenten niet zichtbaar is.

Aanbevelingen

AANBEVELINGEN VAN DOKTERS VAN DE WERELD AAN DE PARLEMENTSLEDEN VERANTWOORDELIJK VOOR HET TOEZICHT OP DE POLITIEDIENSTEN

- Het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens moet bij elk politieoptreden gerespecteerd worden en elke gewelddadige handeling dient te worden onderzocht en te worden veroordeeld.
- Bij politie interventies op migranten moeten systematisch tolken ingeschakeld worden om de rechten van deze kwetsbare doelgroep verstaanbaar te maken. Dit is in de meeste andere Europese landen het geval.
- Bij minderjarigen moet in geval van twijfel, steeds gekozen worden in het voordeel van de minderjarige, ook al beweert die meerderjarig te zijn. Cfr Art 6 §1 van Programmawet 1 Art 479 van 24 december 2002 Titel 13 hoofdstuk 6.
- De voogdijdienst van Justitie moet systematisch, 24/24u ingeschakeld kunnen worden bij de oproep van Justitie maar ook op vraag van sociale diensten of NGO's die rechtstreeks in contact staan met de migranten
- De politie moet gewezen worden op het respecteren van de rechten bij aanhoudingen en hechtenis van migranten, ook al hebben deze geen papieren: contactname met een vertrouwenspersoon, eten en drinken, toegang tot sanitaire voorzieningen.. Een dergelijke, aanvullende **opleiding** in de politiescholen zou de kennis vergroten over het migratietraject, de eigenschappen van deze kwetsbare doelgroep en de toegang tot de fundamentele rechten waar de ngo's over waken.

De opleiding zou de volgende modules kunnen omvatten:

- een interculturele opleiding rond de oorzaken en omstandigheden van een migratietraject;
- aandacht voor de kwetsbaarheid van deze personen tijdens hun traject (slachtoffers van mensenhandel, gezondheidsproblemen enz.);
- de tussenkomst van ngo's in het migratietraject en met het oog op hun fundamentele rechten;
- een module over de humanitaire principes en de humanitaire organisaties die een rol vervullen in de aanpak van de problematiek.

- Er moet ruimte voor **overleg** worden voorzien tussen de politie en de humanitaire diensten die toegang hebben tot de transmigranten. Dat overleg moet/kan geïnstitutionaliseerd zijn, met het oog op de uitwisselingen rond:
 - de moeizame doorverwijzing / niet-begeleide minderjarige vreemdelingen / kinderen bij de Voogdijdienst;
 - de doorverwijzing van vluchtelingen door de politie naar humanitaire diensten (medische verzorging, huisvesting, juridische bijstand enz.);
 - de systematische inbeslagname van gsm's, als problematiek die een bijzondere impact heeft op de fysieke en mentale toestand van de transmigranten (link met medische diensten, familieleden enz.);
 - de in te voeren procedure om slachtoffers van mensenhandel te beschermen.

ADVOCACY-AANBEVELINGEN

- **We vragen dat elke vorm van fysiek of psychologisch politiegeweld ten aanzien van migranten onmiddellijk stopt.** Het gebruik van geweld door de politie werd wettelijk omkaderd (art. 37 van de Wet op het Politieambt). Toch maakt de meerderheid van de ondervraagde personen gewag van het gebruik van illegale praktijken door bepaalde politieagenten. De nationale en internationale wetgeving is zeer duidelijk over psychologische druk en gevallen van marteling in politiecommissariaten: in geen enkel geval mag een politieagent een persoon met slagen, chantage of psychologische druk dwingen om digitale vingerafdrukken te laten afnemen of zich uit te kleden. We eisen dat de wet gerespecteerd wordt en dat zij die zich aan dergelijke praktijken schuldig hebben gemaakt, veroordeeld worden.
- **We willen de aandacht vestigen op de kwetsbaarste migranten: de kinderen. Bij geen van de 13 minderjarige migranten die we hebben ondervraagd, werd aandacht geschonken aan de grote kwetsbaarheid die hun situatie als minderjarigen met zich meebrengt.** Hun rechten werden eenvoudigweg met de voeten getreden. We vragen dat hun rechten en hun waardigheid gerespecteerd worden, en dat ze kunnen rekenen op de extra aandacht waar ze nood aan hebben wanneer ze in aanraking komen met de ordehandhaving.

- We vragen dat er menswaardige en hygiënische opname- en opvangoplossingen worden geboden aan alle migranten, ongeacht hun administratieve situatie. **We vragen de opening van een onthaal- en oriëntatiecentrum.**

Migranten zijn kwetsbaar en kansarm. Een rustplaats is voor hen van groot belang, zodat ze kunnen nadenken en kunnen bekomen van hun migratietraject. Er is dus nood aan veilige en rustige plaatsen. (Een onthaal- en oriëntatiecentrum kan hierop inspelen.)

- **We vragen de overheid om dit criminaliserende beleid op te geven en erop toe te zien dat de aanwezigheid van politie de toegang voor deze personen tot humanitaire diensten niet in de weg staat. Het zijn immers de enige diensten waar vluchtelingen bij terecht kunnen.** De humanitaire ruimte moet gewaarborgd worden in België. Plaatsen voor verzorging en bedeling zijn plaatsen die als 'veilige havens' moeten dienen.
- **We vragen dat vluchtelingen niet langer weggejaagd worden uit het Noordstation en het Maximiliaanpark tijdens politiecontroles, zolang er geen structurele en menswaardige oplossingen worden geboden.** Dergelijke politieacties versterken hun kwetsbaarheid en mensonwaardige leefomstandigheden.

Het recht op gezondheid is een universeel recht. We eisen dat de inbeslagname van geneesmiddelen, medische producten en medisch materiaal onmiddellijk stopt. Deze inbeslagnames staan de toegang tot gezondheidszorg in de weg.

Dankbetuigingen

We willen eerst en vooral de 51 personen bedanken die ermee instemden te getuigen, terwijl het de meesten van hen erg zwaar viel om over het geweld te praten. Ook een bijzonder woord van dank voor de tolken, de medewerkers en de vrijwilligers van de Humanitaire Hub.

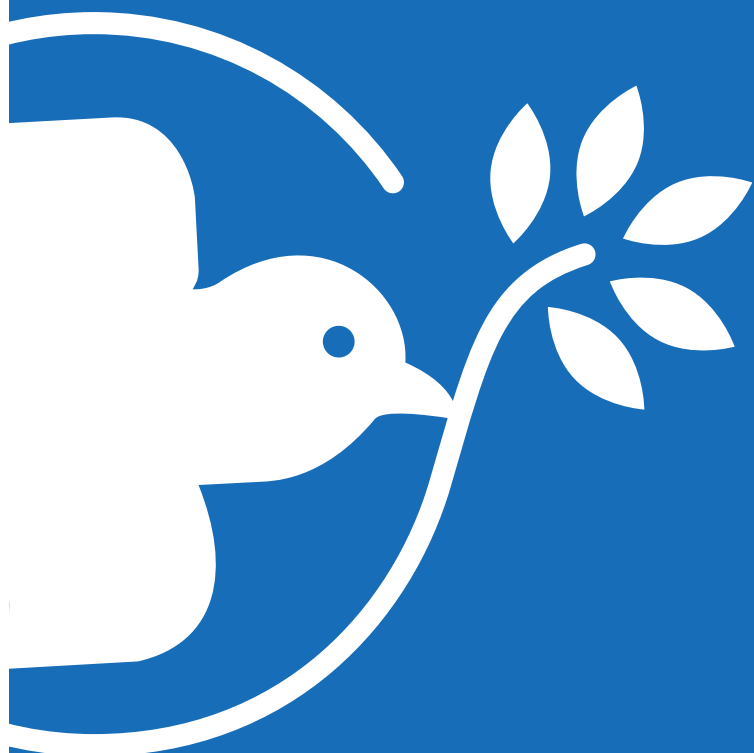
Redactiecomité: Milan Buran, Emmy Deschuttere, Gregory Meurant, Michel Roland, Laurie Sarassin, Frank Van Biervliet, Nel Vandevannet, Ingrid Pelgrims.
Veldwerk: Milan Ruban, Laurie Sarassin.
Layout: Ariane Gielen / Gilgraphic & Françoise Albertyn.
V.U: Ri de Ridder

A series of horizontal blue lines for writing, starting from the first line below the pencil icon and extending to the bottom of the page.

A series of horizontal blue lines for writing, starting from the top line and extending to the bottom of the page.

GENEEST OOK SOCIAAL ONRECHT.

DOKTERS VAN DE WERELD
Kruidtuinstraat 75, 1210 Brussel
Tel. +32 (0)2 225 43 00 | Fax +32 (0)218 69 00
info@doktersvandewereld.be
www.doktersvandewereld.be